

Http://www.neerlandsbloed.net

Uit: <http://www.nieuwpierke.be/>

(Europese) islam en democratie (1)

do, 24/09/2009 - 16:49 — Ph. Van den Abeele

Het Rotterdamse stadsbestuur zegde op 18 aug '09 de samenwerking op met Tariq Ramadan (Wikipedia: 'één van de bekendste Europese moslims'). Een aanleiding om in te gaan op een mogelijke 'Europese islam' en zijn verhouding tot de democratie. Ramadan zou volgens sommigen pleiten voor een onafhankelijke ontwikkeling van de islam in het Westen. Volgens anderen zijn de ideeën van Ramadan niet verzoenbaar met de democratie, is hij een wolf in schapevacht, een fundamentalistische islamist met een gespleten tong. Wat volgt is een nogal uitgebreide bloemlezing van opinies n.a.v. zijn ontslag en meer in het algemeen over zijn opvattingen, aangevuld met enkele eindnoten. Als basis voor uw eigen oordeelsvorming.

Einde van de samenwerking met Rotterdam

Het Rotterdamse stadsbestuur verbrak op 18 aug '09 de banden met Tariq Ramadan. Ramadan (46) was er sinds twee jaar als 'integratieadviseur' verbonden aan de gemeente. Zijn opdracht voor dit jaar luidde: deelnemen aan dertien dialogen over het stadsburgerschap, en 'een inhoudelijke bijdrage' leveren over thema's als religieuze identiteit en vrije huwelijkskeuze. Ramadan zou voorts vier masterclasses over burgerparticipatie organiseren en het college nadien van advies voorzien. De gemeente betaalde daarnaast zijn leerstoel aan de Erasmus Universiteit, waar hij sinds 1 januari 2007 werkzaam was als gasthoogleraar burgerschap en identiteit. (Ramadan kostte de gemeente tot nu toe 1,5 miljoen euro, volgens Trouw, 18.08.09). Ook daar maakte de gemeente per direct een einde aan. De reden - aanleiding - is dat Ramadan wekelijks een discussieprogramma presenteert op de Iraanse zender PressTV, die wordt gefinancierd door de Teheraanse overheid. Ramadan heeft volgens het gemeentelijk college hiermee zijn geloofwaardigheid als integratieadviseur verloren.

Een stap te ver: PressTV

Ramadan presenteerde sinds 24 april '09 wekelijks een programma op de Iraanse zender PressTV, zonder dat daar vooreerst veel commotie rond ontstond. Donderdag 13 aug. las men dan in de Nederlandse pers over het bezwaar dat de partij CDA hiertegen maakt, omdat 'iemand die in Nederland een rolmodel moet zijn, niet omstreden kan zijn'. De zaak kwam helemaal in een stroomversnelling door een artikel in NRC Handelsblad op 15 augustus, geschreven door **Afshin Ellian**, columnist van deze krant, (Afshin Ellian vluchtte in 1989 vanuit Iran naar Nederland en is intussen hoogleraar aan de universiteit van Leiden), met de titel: ['Rotterdam moet af van deze islamist.'](#)

Uittreksels: "Tariq Ramadan bouwt bruggen. Ja, naar het fascistoïde islamitische regime van Iran. Doet Ramadan naast het bouwen van bruggen in Nederland nog iets anders? Ja, hij werkt voor PressTV.

PressTV is een Iraanse zender. Op 2 juli 2007 werd hij door president Ahmadinejad geopend. Hij is onderdeel van de Iraanse staatsomroep. Wat wil het islamitische regime bereiken met PressTV, dat toch een aardig zak duiten kost?

Zoals alle andere staatsomroepen in Iran, beoogt deze zender staatspropaganda uit te zenden. Op wie is die gericht? Op de moslims in Europa. Propaganda tegen Israël en de VS, en het verheerlijken van de Iraanse staat is de core business van PressTV. De boodschap luidt, samengevat: alle problemen in de wereld zijn terug te brengen tot de Israëliërs, de zionisten....

PressTV is niets anders dan de Engelstalige arm van antisemitische tirannie. En ook Ramadan, die leuke bruggenbouwer, werkt voor deze zender... De berichtgeving van PressTV werd zo bont dat in Groot-Brittannië een onderzoek is gestart over de vraag of PressTV onafhankelijk genoeg is om vanuit Londen te mogen uitzenden. PressTV beschikt daar over een enorm gebouw. Terwijl Teheran

bijna alle westerse journalisten het land heeft uitgezet en de eigen media aan banden heeft gelegd, zitten de Engelstalige Iraanse propagandisten in Londen.

Dag in dag uit zijn we getuige geweest van gruwelijke optredens van de Iraanse regering tegen weerloze burgers. En dat gaat onverminderd door. Nu schrijft zelfs Karoubi (een moellah en tegenkandidaat) dat in de Iraanse gevangenissen de gearresteerde betogers werden verkracht. En wat doet onze bruggenbouwer Ramadan? Hij maakt programma's die rechtstreeks door de Iraanse regering worden betaald. Als een moslim in Palestijnse gebieden omkomt, dan is de wereld te klein voor Ramadan en de zijnen. Maar de verkrachte, mishandelde en vermoorde Iraanse jongeren hoeven niet op zijn sympathie te rekenen. Hij werkt voor een regering van moordenaars en verkrachters, terwijl wij hem in Rotterdam aan een leuke zakcent helpen als beloning voor minimale inspanningen. De verlichte Ramadan maakt talkshows voor de islamo-fascisten van Teheran; zonder gewetenswroeging, want de islamitische republiek is kennelijk zijn ideale republiek. Het is duidelijk waarheen deze door Nederland gesubsidieerde bruggenbouwer zijn bruggen bouwt. Naar het fascistoïde islamitische regime van Ahmadinejad... Wie zonder enige noodzaak en geheel vrijwillig voor het gewetenloze, extreem gewelddadige en antisemitische Iraanse regime werkt, mag en kan nooit en te nimmer met Nederlands geld bruggen gaan bouwen...."

Reactie van Ramadan

Hij reageerde op Afshin Ellian in dezelfde krant, met een artikel op 18 augustus met de titel: ['Ik heb het Iraanse bewind niet gesteund'](#)

"Wie werkt voor een Iraanse tv-zender steunt daarmee niet het bewind van dat land. Nederland drijft ook handel met Iran.

Toen ik in april 2008 de afspraak maakte om een televisieprogramma te presenteren op PressTV, de Iraanse nieuwszender die 24 uur per dag wereldwijd in de lucht is, volgde deze beslissing na drie maanden zorgvuldige afweging en gesprekken met Iraanse vrienden en mediadeskundigen. In de loop der tijd heb ik de politieke ontwikkelingen en toenemende binnenlandse spanningen in Iran nauwlettend gevolgd. Ik behoorde tot de eerste islamitische denkers in het Westen die zich verzetten tegen de fatwa tegen Salman Rushdie. De afgelopen 25 jaar heb ik vastgesteld dat Iran, in vergelijking met de Arabische landen, aanzienlijke vooruitgang heeft geboekt inzake vrouwenrechten en democratische normen. Maar ik heb ook kritiek geleverd op het gebrek aan de vrijheid van meningsuiting, de verplichting voor vrouwen om een hoofddoek te dragen.... Het spreekt vanzelf dat ik het neerschieten van betogers en de onderdrukking na de verkiezingen van juni heb veroordeeld. ... Wie mij 'uit principe' veroordeelt omdat ik een televisieprogramma op een Iraanse zender presenteer krijgt van mij als antwoord: wie werkt voor een televisiezender in een land, steunt daarmee nog niet het bewind van dat land." Diezelfde dag zegde echter het Rotterdamse stadsbestuur de samenwerking op met Ramadan.

Op 19 aug. maakte deze bekend dat hij zijn ontslag als integratieadviseur [bij de rechter aanvecht](#): "Ik accepteer niet dat mijn geloofwaardigheid zo te grabbel wordt gegooid."

Steunbetuigingen

In NRC Handelsblad verschenen enkele reactie-artikels van mensen die het niet eens zijn met het ontslag van Ramadan aan de universiteit:

- **Dick van Lente** en andere medewerkers van de Erasmus Universiteit, bijna allen uit de Faculteit der Historische en Kunstwetenschappen: ['Ontslag Ramadan tast de academische vrijheid aan'](#): "Ramadans ontslag ontnemt ons de kans om een open gesprek aan te gaan over twee belangrijke thema's: de academische vrijheid en de verantwoordelijkheid van wetenschappers in politiek gevoelige discussies. Ramadan is een man die in alle omstandigheden, zelfs tegen de klippen op, gelooft in de open, constructieve discussie; een uitermate deskundig man ook, die de moslimwereld in het Westen en daarbuiten beter kent dan de meesten van ons." (NCR 22.08.09)

- **Herman Philipse**, universiteitshoogleraar aan de Universiteit Utrecht, '[Ontslagen Ramadan moet terug](#)': "Natuurlijk had Ramadan er verstandig aan gedaan zijn contract met PressTV eerst aan het college van bestuur voor te leggen. Immers: academici zijn verplicht hun nevenfuncties te melden aan hun universiteit. Zelfs als het college deze nevenfunctie ongewenst acht, is een ontslag op staande voet echter een onaanvaardbare maatregel. Men had met Ramadan in discussie kunnen gaan over het continueren van de nevenfunctie... Kortom: het Rotterdamse college van bestuur moet zijn besluit onmiddellijk in heroverweging nemen." (NCR 25.08.09)

- de Nederlandse recensente, columniste en hoogleraar **Elsbeth Etty** (*van 1973 tot 1982 betrokken bij het communistische dagblad De Waarheid. In een artikel in 1991 probeerde ze afstand te nemen van haar communistische verleden. Sinds 1989 is ze redacteur literatuur bij NRC Handelsblad*) bekijkt de zaak in een ruimer perspectief en heeft het over '[Rotterdams exorcisme](#)' "De woeste scheldpartijen tegen Ramadan – wat er ook zij van diens opvattingen – lijken trouwens sterk op de verwijten die Spinoza's navolgers te horen kregen van het gezag, ook van het universitaire gezag, in Europa van noord tot zuid. Zij heetten verraders, die de fundamenteën van de samenleving aantastten. Zij verdienden eeuwige verdoemenis wegens de duivelse opvattingen die zij bij Spinoza "uit zijn vergiftigde prammen gezogen" hadden.... Het boek van Jonathan Israel, waar ik dit aan ontleen, bevat leerzame stof voor iedereen die zich op de Verlichting beroept, zoals Ellian, en het bestuur van de Erasmus Universiteit. Dat verwijt, samen met de gemeente Rotterdam, Ramadan een 'indirecte relatie' met het regime in Iran, maar maakt niet duidelijk hoe uit een 'indirecte relatie' ongeoorloofde wetenschappelijke opvattingen kunnen voortkomen. En evenmin welke wetenschappelijke opvattingen volgens de Rotterdamse Alma Mater ongeoorloofd zijn en op welke gronden." (NCR 25.08.09)

Reacties tegen de verdedigers

- Journalist en auteur **Joost Niemöller**, 22 aug. '09: '[Antwoord aan de woeste academici](#)': "Ze zijn door het dolle, de academici, nu hun speeltje Tariq Ramadan hen is afgepakt. Open brieven. Geroep over de vrijheid van wetenschappelijk denken die beknot zou zijn. En dat om een man die zelf de vrijheid aan banden wil leggen. Hoe dom kun je zijn. Bezorgd over de academische vrijheid zijn nu ook ineens een aantal woeste academici, naar aanleiding van het ontslag van islam prediker Tariq Ramadan. Dat is om twee redenen bizar. Ten eerste omdat niemand op de Erasmus universiteit dat riep toen Ramadan op de universiteit werd aangesteld met geld van de gemeente. Het was destijds een honderd procent politiek gemotiveerde benoeming, van buitenaf opgelegd, in alle openlijkheid. Geen spoor van protest! De universiteit leent zich veel te veel voor dergelijke niet-academische invloeden. Daarmee komt inderdaad de vrijheid van denken en wetenschap in het geding. Maar nu pas klinkt het protest. Dat is natuurlijk totaal ongeloofwaardig. Ten tweede is het bizar om over de bedreiging van de academische vrijheid te spreken nu het gaat om iemand die zelf die academische vrijheid juist wil afschaffen... In de Volkskrant stond er deze week een woest blazende brief van Mohammed Benzakour en anderen met een academische titel, met de pathetische kop 'Alle bruggen van Ramadan verpulverd'. De kritiek op Ramadan wordt zonder enige argument terzijde geschoven als 'aantijgingen' en 'aanhoudende laster.' De ratio, zo schrijven de wetenschappers, zou zijn uitgeschakeld, en 'insinuaties' zouden de overhand hebben gekregen. In werkelijkheid gaat het in het geval van Ramadan om al jaren bestaande, zeer concrete kritiekpunten, waaruit blijkt dat Ramadan met verschillende tongen spreekt, homo's veroordeelt, steniging goedpraat, terrorisme heilig verklaart en nog zo wat van die zaken die in het Midden Oosten normaal zijn, maar in Europa niet."

- **Elma Drayer** (*'bestiert bij Trouw het verdiepende katern Letter & Geest'*) in dagblad Trouw, 27.08.09: "Tweeëntwintig wetenschappers van de Erasmus Universiteit schreven zaterdag in NRC Handelsblad dat diens gedwongen vertrek 'de academische vrijheid' aantast. Die is immers gebaat bij "de vrije argumentatie, ook als de emoties hoog oplopen". Zij roemen hun voormalige collega als 'een uitermate deskundig man', iemand die de moslimwereld "beter kent dan de meesten van ons". Het is derhalve 'onbegrijpelijk' dat de universiteit hem heeft ontslagen. Roerend, die solidariteit. Maar misplaatst is ze wel. Tariq Ramadan is allerminst de mond gesnoerd. Het enige

wat het universiteitsbestuur dwarszat was dat hij zich liet betalen door een abject regime dat zelf alle vrijheid – ook de academische – onderdrukt. Dat de man daar persoonlijk hoegenaamd geen been in ziet, maakt het eigenlijk alleen maar gênanter. En zijn ontslag des te meer gerechtvaardigd." Artikel met de titel ['De mythe van de islamofobie'](#),

Wie is Tariq Ramadan? Twaalf meningen.

Ramadan, van Egyptische komaf, is geboren in Zwitserland (Genève) en heeft ook de Zwitserse nationaliteit. Hij studeerde er o.a. filosofie en Franse literatuur, en islam in Egypte. Momenteel woont hij in Londen. Hij geeft sinds 2005 gastcolleges in Oxford. De gastleerstoel 'Contemporary Islamic Studies' die Ramadan daar vanaf 1 september '09 bekleedt, wordt gefinancierd door de Qatar Foundation for Education, Science and Community Development. Aan de leerstoel zit tevens een baan in Qatar vast, als gasthoogleraar aan de in 2007 opgerichte faculteit Islamitische Studies. Decaan van de Islamitische Studies van de Qatar University is Yusuf al-Qaradawi, tevens ideoloog van de Moslim Broederschap. Ramadan spreekt Frans, Engels en Arabisch, maar geen Nederlands.

1. Volgens [Wikipedia](#) "Ramadan beweert met grote stelligheid dat er géén conflict bestaat tussen de voorschriften van de Koran en de Hadith enerzijds en de seculiere wetten van de Europese landen anderzijds. Volgens Ramadan schrijft de sharia voor dat moslims in landen waar zij een minderheid vormen zich moeten houden aan de plaatselijke wetgeving, tenzij die wetgeving moslims zou dwingen te handelen in strijd met belangrijke principes uit de koran. Want moslims moeten zich wel steeds houden aan de koran en de sharia volgen, de sharia is voor Ramadan het centrale begrip De Bron. Volgens Ramadan kunnen moslims dankzij de vrijheid van meningsuiting zonder problemen deelnemen aan de niet-moslim samenleving, ze mogen immers voor hun mening uitkomen.... Ramadan heeft de islamitische leiders opgeroepen de toepassing van de doodstraf en lijfstraffen op te schorten totdat overeenstemming is bereikt over de vraag in hoeverre en op welke manier deze straffen heden ten dage mogen en kunnen worden toegepast. Dat hij enkel een opschorting vroeg van deze straffen leidde tot kritiek van zowel moslims als niet-moslims. Zij zagen het als een halfslachtige poging om zich enerzijds als modern voor te stellen, en anderzijds de sharia niet af te vallen door deze straffen te verwerpen."

2. Volgens **historica Amanda Kluvel**: ['Tariq Ramadan is geen wetenschapper'](#) . De Volkskrant, 25.08.09. "De topuniversiteit Oxford laat een oliestaatje een leerstoel kopen voor een van de nakomelingen van de adel van de Moslimbroederschap. Daar komt het op neer."

3. Volgens **Frits Bolkestein**

Frits Bolkestein, oud-eurocommissaris, publiceerde in De Volkskrant van 12.09.08 de tekst die hij de dag daarvoor, op 11 september '08, uitgesproken had voor zijn debat met Tariq Ramadan in Rotterdam, onder de titel ['De ideale wereld van Tariq Ramadan'](#) , met als ondertitel: *'De geglobaliseerde islam die Tariq Ramadan in het verschiet ziet, zou de Nederlander, hopelijk ook als hij moslim is, met weezin vervullen'*. Enkele uittreksels:

"Nu wil ik dieper ingaan op enkele zaken waarover ik graag de duidelijke mening van Tariq Ramadan zou vernemen. Hij heeft zelf gezegd (Tariq Ramadan cassette: "Le renouveau islamique", QA 23 Tawhid, in: Caroline Fourest: Brother Tariq p. 228): 'Je moet je manier van spreken afstemmen op het oor dat naar je luistert.' Met andere woorden: als je spreekt voor een islamitisch gehoor kun je scherp zijn tegen het Westen; voor een westers gehoor moet je je toon matigen. Dit heeft Ramadan de beschuldiging bezorgd dat hij praat met dubbele tong. Ik hoop dat hij deze aantijgingen tot zwijgen brengt door ons het volle profijt te schenken van zijn onverbloemde opvattingen, zonder mitsen en maren.

Ramadan strijdt voor het recht van Franse meisjes om de hoofddoek op school te dragen. Maar strijdt hij ook voor het recht om de hoofddoek niet te dragen? Nee, want het dragen van de hoofddoek is een plicht, hoewel niemand ertoe gedwongen kan worden (Tariq Ramadan cassette: 'La femme musulmane. Realités et espoirs', 1, QA 19, Tawhid, in Caroline Fourest: Brother Tariq p. 141). 'De hoofddoek is een daad van geloof.' Maar dat is precies wat er gebeurt in de voorsteden van Parijs, waar meisjes die de hoofddoek niet dragen, gewelddadig bejegend worden. Vandaar de

beweging 'Ni putes ni soumises' ('Hoeren noch slaven'). Steunt Ramadan deze beweging?.....

En dan was er het fameuze debat met Sarkozy op de Franse televisie, waarbij Ramadan weigerde het stenigen van overspelige vrouwen onvoorwaardelijk te veroordelen, maar in plaats daarvan vroeg om een opschorting. Waarom? Een absolute veroordeling zou moslimhervormers steun hebben kunnen geven. Moeten moslims in Europa nog steeds in debat over het stenigen van overspelige vrouwen? Dat zou me verbazen. Er is één land dat Ramadans goedkeuring wegdraagt en dat is Iran: 'Iran is zonder twijfel een van de moslimlanden die de afgelopen twintig jaar het meest hebben gedaan aan de bevordering van de vrouwenrechten.' (Tariq Ramadan, 'Peut-on vivre avec l'Islam, p.126 in Caroline Fourest: Brother Tariq p. 152) Ik vraag het me af...

Dan de afvalligheid... Nu beveelt de islam de dood voor een moslim die zijn godsdienst verlaat of inruilt voor een andere. Nasr Abu Zaid werd gedwongen van zijn vrouw te scheiden. Zijn opvattingen werden niet geaccepteerd door de theologen van de Al Azhar-universiteit in Cairo. Dat maakte hem tot een afvallige die niet gehuwd kon blijven met een moslimvrouw. Hij doceert nu in Leiden. Hoe denkt Ramadan hierover?...

Ten slotte wil ik de kwestie van de rede ter sprake brengen. Het rationalisme van een kritische geest vindt Ramadan afschuwelijk. Hij denkt dat het een typisch westers extremisme is. Dat soort rede eindigt met de permissiviteit die kenmerkend is voor het morele verval van het Westen, zegt hij... Voor Ramadan staat de rede gelijk aan het geloof. Daarom doet hij een openlijke aanval op het 'liberale reformisme' dat gebaseerd is op de rede en dat progressief is. Liberale hervorming symboliseert voor hem onderwerping aan de westerse kolonisator, terwijl de salafistische hervorming opnieuw een moslimwereld zal vestigen die sterk is en zegeviert (Tariq Ramadan: 'Les musulmans d' Occident et l' avenir de l' Islam', pp. 55, 56, 397, in Fourest p. 136).

Een samenvatting van een lezer op de website, als reactie op het artikel van Bolkenstein: al de argumenten van Tariq Ramadan zijn van het type: 'Geloof mij nou maar, het gaat de goede kant op'. Een paar voorbeelden:

- ik heb 22 boeken geschreven, dus heb ik gelijk
- de vrouwen zijn er in Iran de laatste 20 jaar op vooruit gegaan
- ik haat de rede niet, want ik heb filosofie gestudeerd
- de cijfers spreken voor zich... er wordt geen enkel cijfer genoemd

En het hele verhaal staat los van de politieke werkelijkheid in het Midden Oosten en de kwalijke autoritaire (geloofs)rol van Iran, Syrie, Hamas en Hezbollah.

De schriftelijke - uit het Engels vertaalde - repliek van Ramadan verscheen in De Volkskrant op 20.09.08 onder de titel '[Bolkensteins retoriek is gevaarlijk](#)', waarin hij helemaal niet concreet antwoordt op meerdere punten van Bolkenstein, maar zeer vaag blijft.

4. Volgens **arabist Simon Admiraal**

Ramadan heeft toen dus verontwaardigd gereageerd op de aantijgingen van Bolkenstein. Volgens hem is 95 procent van de uitspraken waarnaar Bolkestein verwijst, onjuist. Simon Admiraal, arabist, komt daar in de Volkskrant van 4.10.08 op terug: "De uitspraken van Tariq Ramadan over integratie zijn, hoewel hij daar zelf anders over denkt, niet mis te verstaan: openbare scholen moeten islamiseren. 'Bolkestein heeft op het net gesurft', schrijft Ramadan. Alsof daar iets mis mee is. Daar staat bruikbaar bronnenmateriaal. Op YouTube staan bijvoorbeeld gefilmde lezingen van Ramadan. Ik bekeek er een die hij op [4 januari hield](#) in het Marokkaanse Oujda, verzameld door iemand die zich '[franceislam](#)' noemt. Hij spreekt daar zijn eigen mensen toe, in het Frans, doorspekt met Arabische theologische termen. Vrijuit. Daarin zegt hij dat er voor hem maar één islam is en dat de principes ervan geldig blijven voor alle tijdperken en alle samenlevingen. Dat ook zij die de grondteksten letterlijk toepassen er volledig bijhoren – hij maakt geen uitzondering voor de radicale broeders ('Er is maar één [sharia](#), één weg voor alle moslims, maar we lopen allemaal in ons eigen tempo')... Dat voor hem het principe van de hoofddoek de belangrijkste les is terug te keren naar 'de absolute waarheid van de koran en overgeleverde uitspraken van Mohammed om uit te vinden wat wij van de diverse hedendaagse culturen kunnen integreren in de islam'." Artikel: '[Ramadan wil opgekeerde integratie](#)'

5. Volgens **Caroline Fourest**

Volgens haar is Tariq Ramadan een wolf in schaapsvacht. Caroline Fourest is een Franse schrijfster, journaliste en redactrice van het tijdschrift Prochoix. Ze publiceerde in 2004 een studie van de opvattingen van Tariq Ramadan onder de titel 'Frère Tariq' (Grasset) en in 2005 het boek 'La tentation obscurantiste' (Grasset). "Ik houd mij sedert 2003 bezig met Ramadan en zijn gedachtegoed en heb er nu geen enkele twijfel meer over dat Ramadan een gekuist, elliptisch, ja zelfs misleidend discours voert in de media terwijl hij 'intern' standpunten predikt die trouw zijn aan de strategie van de Moslimbroederschap. Dat is trouwens precies de aanbeveling van Hassan El Banna, een man die gevormd werd in een soefi genootschap en die zijn getrouwen de aanbeveling meegaf een bepaald discours te houden voor binnen en een ander voor buiten... "Een moslim, resident of staatsburger moet zich beschouwen als gebonden door een moreel en sociaal contract met het land waar hij verblijft", aldus Ramadan. Of anders gezegd, hij moet de wetten naleven. Maar in zijn cassettes vraagt Ramadan aan de moslims om de religieuze identiteit 'boven alles' te plaatsen. Hij preciseert dat de Grondwet en wet weliswaar moeten geëerbiedigd worden, maar dit voor zover zij niet in strijd komen met een islamitisch principe dat erboven staat." Artikel '[Tariq Ramadan, een wolf in schaapsvacht](#)', Liberales, 15 mei '09

6. Volgens **Ralph Ghadban**, *Duitse islamwetenschapper en politieke publicist van Libanese afkomst*

"Ramadan is een kleurrijke persoonlijkheid die in het Westen totaal verkeerd wordt ingeschat. Ja, hij is een Zwitsers staatsburger, loopt modern gekleed en geeft retorisch knappe lezingen, maar daarom is hij nog geen democraat. Eigenlijk heeft hij slechts minachting voor de decadentie van het Westen en voor de zwakte van het christelijk geloof; en verheerlijkt hij de superioriteit van de islam.... Ramadan pleit principieel voor de steniging van overspelige vrouwen in de zin van de sharia. Maar gezien er voor de toepassing van de straf in de staten waar de sharia officieel van kracht is verschillende rechtsinterpretaties zijn, pleit Ramadan voor een moratorium, dit is het opschorten van de uitvoering tot wanneer er in de islamitische wereld juridische eensgezindheid zal bestaan... Maar voor Ramadan is er absoluut geen sprake van het afschaffen van de steniging.... Ramadan is evenwel geen lid van het Moslimbroederschap, opgericht in Egypte door zijn grootvader El Banna en door zijn vader over Europa verspreid vanuit Genève. In zijn denken is Ramadan evenwel zeer duidelijk verstrikt in het net van die fundamentalistische gedachtewereld. Hij wil het westen islamiseren van onderaan. Moslims moeten de vrijheden van de democratie enkel gebruiken om hun leefomgeving islamitisch te kleuren. Het gaat niet om de integratie van de moslims in democratische organen maar wel om de islamisering van de westerse instellingen..." Artikel: '[Ramadan verdedigt een middeleeuws concept](#)', Liberales, 19 juni '09

7. Volgens **Carel Brendel**, *auteur van 'Het Verraad van Links' (Aspekt)*

In de Volkskrant van 22.08.09 schrijft hij dat de benoeming van Ramadan aan de Erasmus universiteit het echte schandaal is. "Het echte schandaal is niet het ontslag, maar de benoeming van Ramadan. Zo'n beetje alles over de man was bekend toen Rotterdam hem in 2006 binnenhaalde. Zoals zijn zeer relevante familiale en ideologische banden met de Moslimbroederschap. Voortdurend prijst Ramadan zijn grootvader en vader, de ideologen van een beweging waarvan hij geen lid zegt te zijn. Rotterdam ging voorbij aan het debat tussen Ramadan en Sarkozy. Daarin weigerde Ramadan het stenigen van overspelige vrouwen ondubbelzinnig te veroordelen. Hij kwam niet verder dan een opschorting van deze barbaarse straf. Steniging moeten we volgens hem in de religieuze context zien. Zijn homofobe opvattingen waren toen al te vinden in zijn toespraken en geschriften.... Hij vindt dat Europa en moslims door één deur kunnen. Voor Ramadan betekent dat niet dat de islam zich aanpast aan Europa, maar dat Europa concessies doet aan de islam en tolereert dat moslims niet volgens de Grondwet maar volgens de sharia leven. Dit is een onontkoombaar gevolg van Ramadans basisprincipe: de islam bepaalt de identiteit van de moslimburgers. Ramadan adviseert een Britse Labourregering die in tientallen steden invoering van shariarechtspraak heeft toegelaten. Hij doceert in Oxford, waar het kerstfeest nu Winter Licht Festival heet, en waar de traditionele kerstverlichting is afgeschaft om geen aanstoot te geven aan orthodoxe moslims. De

autoriteiten in Oxfordshire laten toe dat geüniformeerde politievrouwen namens de ‘neutrale overheid’ rondlopen met de nikab, de sluier waarin miljoenen islamitische vrouwen gevangen worden gehouden." [Volledig artikel](#)

8. Volgens **Fouad Laroui**, *wetenschapper en schrijver, geboren in Marokko, studeerde exacte wetenschappen in Parijs, werkt en woont nu in Nederland*

Voor Laroui is Ramadan een epigoon van het fundamentalistische islamisme: "De echte islamitische hervorming komt niet van islamisten zoals Tariq Ramadan, maar van normale moslims. En die hervorming is trouwens allang gaande.... Neem als voorbeeld de hudûd, de lijfstraffen zoals de Koran en de soenna die voorschrijven. Tot de dag van vandaag worden de handen van een dief afgehakt in Saoedi-Arabië, Soedan of bij de Taliban, en worden overspelige vrouwen gestenigd; dat zijn de hudûd. Maar in de meeste moslimlanden bestaan dat soort straffen niet. Ze zijn de facto afgeschaft. In een diep islamitisch land als Marokko is al eeuwen geen hand afgehakt en niemand gestenigd. En wat stelt Tariq Ramadan voor, als het gaat om diezelfde hudûd? Een moratorium! Dat is wat hij ta‘lic noemt in het Arabisch: ta‘lic wil zeggen ‘opschorting’. Dus terwijl in feite al die dingen zijn afgeschaft, van Turkije tot Jemen, van Indonesië tot Marokko, maakt Ramadan zich druk over het instellen van een pauze... En toch, zelfs voor dit voorstel dat eigenlijk erg bangig is, is hij zo fel bekritiseerd door de meest bekrompen moslims, dat hij in Saoedi-Arabië een persona non grata is geworden." Artikel ['Echte en valse hervormers'](#)

9. **Shervin Nekuee**, *socioloog, redacteur van eutopia.nl en auteur van 'De Perzische paradox'*

Nekuee verdedigt ten dele Ramadan, in [NRC Handelsblad](#): "Ik denk wel dat Ramadan beter had moeten uitkijken bij het kiezen van Press TV als zijn internationale podium, en vooral bij het continueren van zijn programma's na de Iraanse verkiezingen. Maar er is geen bewijs dat hij de Iraanse regering, laat staan het radicale islamisme, zou ondersteunen. In zijn programma laat hij zich op geen enkele manier uit over de Iraanse machthebbers of andere ‘schurken’. Hij organiseerde als presentator en programmamaker een dialoog tussen sunnieten en shi'ieten en dat is heel belangrijk gezien de huidige situatie in Irak. Ook ging hij in op de positie van moslims in Europa..... Gezien de gebeurtenissen de laatste tijd in Iran en de brute wijze waarop de democratische oppositie is neergeslagen door het regime, moet hij dat televisieprogramma opgeven. Maar het is geen reden om hem als het ware te willen wegzuiveren als hoogleraar aan de Rotterdamse Erasmus Universiteit en als bruggenbouwer voor de gemeente Rotterdam. De authentiek intellectuele poging van Ramadan om trouw te zijn aan de islam, gepaard gaande met een vurig enthousiasme om de moslims te willen overtuigen dat hun geloof niet in strijd hoeft te zijn met democratische principes en Europese burgerschapnormen, maakt hem een bijzondere en broodnodige stem in het Europa van onze tijd. Wie een faire studie maakt van Ramadan kan hem niet veel meer verwijten dan dat hij, zoals elke geëngageerde intellectueel, wel eens te veel opgaat in zijn eigen enthousiasme."

10. **Afshin Ellian**, *Iraanes, nu hoogleraar aan de universiteit van Leiden (zie hoger)*

"De taak van de staatsomroep is het verspreiden van propaganda, zoals dat de opdracht is van elke staatsomroep geleid door een totalitair regime, of het stichten van verwarring, wat een opdracht is van elke islamitische propagandist die de ongelovigen in de luren wil leggen. Iemand die gewetensvol is, hoeft geen drie maanden na te denken over de vraag of nu samenwerken met de staatsomroep van Iran moreel geoorloofd is. Sinds de onrust kan de Iraanse tv geen serieuze filosoof, kunstenaar, schrijver en zelfs jurist vinden die aan intellectuele of amusante apolitieke programma's wil deelnemen. Want iedereen weet wat de bedoeling is wanneer je nu deelneemt aan het propaganda-apparaat van de staat: het afleiden van de aandacht van gepleegde misdaden en demonstraties die nog steeds soms overdag en vaak ook 's avonds doorgaan - en daarmee legitimiteit verlenen aan het regime... Maar de Prinzipienreiter die als bruggenbouwer door de gemeente Rotterdam werd aangetrokken, bleef onvervroren quasi-intellectuele programma's maken voor de Iraanse staatsomroep PressTV. Dat was niet verenigbaar met zijn politieke functie in Rotterdam. Hij was niet bereid om bij de Iraanse staatsomroep te stoppen. Zelfs in zijn reactie vergoelijkte hij zijn daad. In deze krant schreef hij: "De afgelopen 25 jaar heb ik vastgesteld dat Iran, in vergelijking met de Arabische landen, aanzienlijke vooruitgang heeft geboekt inzake

vrouwenrechten en democratische normen.” Welke vooruitgang? De steniging sinds de invoering van de sharia? De ongelijke behandeling? Hij is een hardcore islamist die niet beperkt wordt door de grenzen van de waarheid - in zijn wereld is het geoorloofd om de kafirs te belazeren: "Het spreekt vanzelf dat ik het neerschieten van betogers en de onderdrukking na de verkiezingen van juni heb veroordeeld.” Ik ben nergens zo'n veroordeling tegengekomen, zelfs niet in zijn verweer. De Egyptische prins benadrukt de complexiteit van het conflict in Iran. Pardon, is het in naam van Allah plegen van moord op de eigen bevolking een complexe zaak die om intellectuele terughoudendheid vraagt?.... Elk mens met een normaal gevoel voor verhoudingen had direct zijn betrokkenheid bij de staatspropaganda van het Iraanse regime beëindigd. Maar niet de grote bruggenbouwer. Hij komt aan met het bekende halfzachte argument dat hij van binnenuit het nodige had willen veranderen. Wat een grootheidswaanzin: een niet-Nederlands sprekende prins wil in Nederland culturele bruggen bouwen en Perzië, (ook al is hij geen Pers en spreekt hij geen Perzisch) van binnenuit veranderen. Maar uiteindelijk zijn het niet zijn opvattingen, noch zijn geschriften geweest die tot zijn ontslag bij de gemeente en de universiteit hebben geleid. Zijn kritiekloze samenwerking met het hart van een terroristisch staatsapparaat heeft zijn val ingeleid. Uit het artikel '[De echte bruggenbouwers heten Ahmed](#)' (NRC Handelsblad, 03.09.09)

11. **Marietje Schaake**, *Europarlementariër voor D66*

"Het aannemen van een orthodoxe, Engelssprekende Moslim als integratieadviseur van Rotterdam laat het failliet zien van het vertrouwen op de eigen oplossingskracht vanuit diverse Nederlanders. Hoe dicht stond Ramadan bij de gemiddelde Rotterdammer? En hoe kon hij juist sceptici over Islam bereiken terwijl hij steeds als orthodoxe Moslim spreekt? Ook legt de keuze voor Ramadan de geleidelijke verschuiving van de scheiding tussen kerk en staat bloot die integratie via religie veroorzaakt. Ramadans observaties en adviezen aan Moslimjongeren kunnen nog zo nuttig zijn, het is niet de taak van de overheid om een Moslimtheoloog en -activist in te huren om integratie te stimuleren. Hoewel Ramadan wellicht sommige Moslims aanspreekt, voelen anderen zich door de keuze voor Ramadan juist vervreemd en onbegrepen door hun gemeente die zo voorkeur voor een bepaalde religieuze visie geeft... Medewerkers van de Erasmus Universiteit en ook Oxford University benadrukken het belang van vrijheid van meningsuiting. Volledige vrijheid van meningsuiting is Ramadan's goed recht, en ook dat van alle Iraniërs. Overigens gaat het om het dienstverband dat Ramadan had met een onvrije omroep in een repressieve dictatuur; dat heeft niet veel met vrijheid van meningsuiting te maken. Het is dan ook verbijsterend met welk gemak vervolgens Ramadan's werk bij de Iraanse staats TV, Ramadan's meningen en persoon, en de positie van Nederlandse Moslims aan elkaar verbonden wordt door verdedigers van Ramadan. Dit is een vorm van paternalisme die Moslims onnodig collectief in een slachtofferrol duwt en mensen niet stimuleert zichzelf, op individuele basis te identificeren of uit te spreken". [Gastcolumn website sargasso, 01.09.09](#)

12. Een zekere '**Mohibbon lil-Haq**' (*geen idee wie dit kan zijn, heb nergens iets op internet over hem gevonden*), op de website van imam Sheik Fawaz Jneid van de As-Soennah moskee in Den Haag. (*Deze laatste vervloekte eerder Ayaan Hirsi Ali en Theo van Gogh. Dat deed hij twee maanden voor de moord op Van Gogh*)

"Met een 'hervorming van de Islam' wordt meestal een of andere vorm van modernisering bedoeld. Een aanpassing aan de moderne tijd. De 'oude' - traditionele - Islam zou namelijk niet van deze tijd zijn. Het gaat daarom ook bijna altijd om dezelfde zaken: de rechten van de vrouw, het recht op een eigen individuele interpretatie van het geloof (de vrijheid van denken), politieke betrokkenheid (democratie), een scheiding van 'kerk' en staat, openheid naar anders- en ongelovigen (dialoog en tolerantie) en deelname aan het moderne leven (integratie en participatie). Wat men maar niet kan - of wil - begrijpen is dat de Islam wezenlijk elke vorm van hervorming of vernieuwing radicaal afwijst. De Islam is namelijk onze bescherming tegen elke aanpassing aan de tijd. En dat is geen halsstarrigheid of 'isolationisme'. Dat is de Genade van onze Heer. De Islam gaat niet 'mee' met de tijd. De Islam beschermt ons tegen de tijd. Mohammed (vrede zij met hem) heeft als de Laatste Profeet onze godsdienst voor eens en voor altijd vastgelegd. Dit te geloven en hieraan vast te

houden, behoort tot de kern van ons geloof. Hoe kan men dan spreken over hervorming en vernieuwing van de Islam? Laat staan een noodzaak tot vernieuwing?...

Bassam Tidi is de bedenker van de term 'Euro-Islam'. Daarmee doelt hij op 'een Islam' die de Shariah verbindt met Europese moderne waarden en tradities. Hij denkt dan aan de rechten van de mens, democratie en de rechten van de vrouw. In deze lijn past ook Tariq Ramadan. Hij is de kleinzoon van Hassan el-Banna, de oprichter van de 'Islamitische Broederschap' in Egypte. Tariq Ramadan spreekt met veel bewondering over zijn grootvader. Zijn gedachtegoed wijkt dan ook niet veel af van dat van de verschillende vertakkingen van deze zogenaamde broederschap. Zelf is hij de bekendste promotor van een 'hervorming van de Islam'. In zijn boek 'Radical Reform' doet hij voorkomen dat 'hervorming' iets is wat bij de Islam hoort. Hij haalt grote geleerden aan in de hoop sympathie en vertrouwen te wekken bij de lezer.

Zijn boodschap wordt echter door zowel moslims als niet-moslims terecht gewantrouwd. Het is een listig in elkaar gewoven betoog met een verborgen agenda. Enerzijds toont hij sympathie voor de weerstand van moslims tegen een hervorming. Anderzijds zegt hij dat er altijd al sprake is geweest van hervorming. Dan komt hij met zijn eigen voorstel tot hervorming en geeft daarvan aan dat dit eigenlijk helemaal geen hervorming is. Wat wil hij nu eigenlijk? Door een ingewikkelde argumentatie probeert hij de lezer te verwarren. Of beter: Hij is zelf verward en brengt deze over op de lezer. Het is de typische verwarring van Kalaam (de rede, het denken). Het is niet voor niets dat de vier imams eensgezind zijn in hun veroordeling van Kalaam. Kalaam is een groot gevaar. En in de confrontatie met het Westen is Kalaam misschien wel het grootste gevaar. Voor de moderne westerse wereld bestaat er namelijk niets anders dan Kalaam. Alles is Kalaam. Alles moet Kalaam worden. Alles moet beschreven, besproken en begrepen worden. Het Westen laat zich leiden door Kalaam. Het kan ons dan ook alleen ontmoeten binnen de sfeer van Kalaam. In een dialoog of een debat. In een 'voorlichtingsbijeenkomst'. Dit is de zogenaamde vrijheid van het Westen. Het wil iedereen binnenvoeren binnen de sfeer van het praten. Maar de Islam laat zich hier niet binnenvoeren. Wij blijven buiten. Misschien dat een enkele moslim zich laat verwarren door Kalaam, maar de Oemmah blijft buiten. Dus zal er ook nooit een ontmoeting plaatsvinden tussen het Westen en de Islam. Er is geen gemeenschappelijke grond. Tariq Ramadan kan of wil dat niet begrijpen." Artikel ['Hervorming van de islam?'](#)

Aan u om te oordelen...

Noot 1: het is mijn bedoeling in de volgende tijd een aantal artikels te publiceren over '(Europese) islam en democratie', om elementen aan te brengen voor een diepgaander debat. Als eerste aan de beurt is Tariq Ramadan, naar aanleiding van zijn ontslag als 'integratieadviseur' van de gemeente Rotterdam en als gasthoogleraar aan de Erasmus Universiteit. Aan de hand van dit voorbeeld kan men zich 'opwarmen' voor de vraag of de islam, ook een zogenaamde 'westerse islam', compatibel kan zijn met een democratie, waarin alle burgers vrij zijn en gelijke rechten en plichten hebben. (Waarbij we hier niet ingaan op de 'kwaliteit' en het niveau van de democratie in België in het algemeen, los van de islam. Dat is een ander - treurig - verhaal). Bij deze Ramadan-saga wordt uitvoerig geciteerd uit artikels en opiniestukken in Nederlandse kranten, waaruit nogmaals blijkt dat er daar wel een stevige debatcultuur gehuldigd wordt, en er een ruim debat over de plaats van de islam in het land gevoerd wordt, in tegenstelling tot Vlaanderen. Hier presteert het een 'kwaliteitskrant' (ook 'kwaliteitstabloid' genoemd) twee volle bladzijden te publiceren met tien grote foto's van meisjes, ingepakt in een stevige islamitische hoofddoek (niet zomaar een fichuutje), en over hoeveel hoofddoeken ze wel hebben. Om het artikel te besluiten met 'Want het is uiteindelijk maar een stukje stof... (DS 19.09.09 ['De meisjes en hun hoofddoek'](#)). Niet in een of andere modebijlage, gepresenteerd door Oscar van den Boogaard, maar in de rubriek 'Binnenland'. Anderen gebruiken dan weer de hoofddoekenkwestie om het debat om te leiden naar een pleidooi om elke levensbeschouwing zoveel mogelijk terug te dringen naar de huiskamer. Politicoloog Bilal Benyaich en prof. Patrick Stouthuysen (VUB) in De Morgen, 16.09.09, ['Schaf lessen levensbeschouwing ook maar af'](#) : "Een logische consequentie van het bannen van islamitische en, nemen we aan, andere levensbeschouwelijke symbolen of praktijken uit de publieke schoolsfeer is

nu eenmaal dat men ook de levensbeschouwelijke lessen (islam, niet-confessionele zedenleer, katholieke godsdienst) opheft". Daar willen ze ook nog het debat aan vastkoppelen over de afschaffing van de subsidiëring van alle godsdiensten, en menen ook nog 'dat een specifieke levensbeschouwing voorgetrokken wordt tegenover alle andere', omdat 'officiële vakantiedagen gerelateerd zijn aan de feestdagen binnen het christelijke geloof'. Niet dat dit geen interessant debat zou kunnen zijn, maar het is in deze toch niet echt de kern van de zaak. (Een van de uitzonderingen op de regel is het stuk van Johan Sanctorum, mede ondertekend door schrijver Benno Barnard en publicist Wim Van Rooy, dat in verkorte vorm gepubliceerd in De Standaard van 10/9/09 met de titel ['Zomaar een lapje stof?' = link naar de volledige tekst](#))

Noot 2: Met welke moslims kan er hier een vrij gesprek gevoerd worden over wat de kern is van deze godsdienst, en wat lokale, tijdsgebonden en/of culturele gebruiken zijn uit het Midden-Oosten? Of riskeren ze van de islamisten meteen een *fatwa* over zich te krijgen? Of gedood te worden, zoals Mahmoed Mohammad Taha (Rufa'a, 1909 - 18 januari 1985)? Taha was een Soedanees politicus en islamitisch theoloog die een prominente rol in Soedans onafhankelijkheidsstrijd speelde en een van de grondleggers van de Soedanese Republikeinse Partij. Tijdens het regime van president Jafaar Mohammed Numeiri werd hij geëxecuteerd om staats- en religieus-politieke redenen. Centraal in Taha's filosofie staat de gedachte dat alleen de Mekkaanse openbaringen universele en tijdloze geldigheid bezitten (van de eerste periode in Mekka, toen Mohammed nog geen macht bezat en alleen optrad als profeet), en dat de openbaringen uit de tijd van Medina (waar hij ook werelds- en militair leider was, zoals daarna in zijn tweede Mekka-periode) gericht waren op het inrichten van een zo rechtvaardig mogelijke samenleving binnen de beperkingen van de toenmalige bedoeïenensamenleving, die derhalve slechts geldig was voor het Medina uit de tijd van Mohammed. Het Medinische deel van de openbaring is veel meer politiek en wettisch van karakter, terwijl het Mekkaanse deel voornamelijk mystieke en universele ethische waarden verkondigt. Het Medinische deel noemt Taha 'de eerste boodschap' van de islam, de Mekkaanse 'de tweede boodschap'. Op basis van die 'tweede boodschap' wilde Taha een voor de huidige tijd geschikt islamitisch rechtssysteem afleiden, dat de klassieke sharia volledig zou moeten vervangen. *(Noot. Het is bij eerste lectuur van de zinnen hiervoor wellicht wat verwarrend: de 'eerste boodschap' is deze die in de tijd gezien de tweede is: in de periode in Medina, na de eerdere openbaringen in Mekka, terwijl de 'tweede boodschap' er kwam vóór de eerste, in de eerste Mekka-periode. Het lijkt logischer de universele als de 'eerste boodschap' van de islam te beschouwen, maar toch heet het boek van Taha hierover 'The Second Message of Islam', Syracuse University Press, 1996. Een 'tweede' boodschap, bedoeld als antwoord op de groeiende dominantie van een fundamentalistische islam en de sharia - de 'eerste' verkondigde boodschap in Saoedi-Arabië en gepropageerd door de Moslim Broederschap in andere Arabische landen.)*

Taha onderscheidde daarbij drie basisbeginselen:

1. Ieder mens is vrij, want vrijheid is een natuurlijk recht, die de plicht om daar op een verantwoordelijke manier mee om te gaan in zich draagt.
2. Bezit moet gelijkelijk onder de mensen verdeeld worden. Ieder heeft recht op een bepaald bestaansminimum. Privébezit zou beperkt moeten worden tot een huis, een tuin, meubilair en een auto. Niemand zou bezit moeten vergaren ten koste van de bestaanszekerheid van anderen. (NvdR: hij streefde naar een 'islamitisch socialisme').
3. De islam schrijft absolute gelijkberechtiging van mannen en vrouwen voor. Huwelijken tussen leden van de Republikeinse Broederschap werden gesloten op basis van een overeenkomst die polygamie uitsloot en de vrouw uitdrukkelijk het recht op echtscheiding gaf. [Zie meer op Wikipedia](#)

Volgens Fouad Laroui (*zie hoger onder 8*) "moet de overheid ophouden met islamisten te spreken. Het zijn alleen de islamisten die de sharia opnieuw willen invoeren. En toch lijken de overheden in Nederland alleen met die islamisten te willen praten, die niets kunnen hervormen. Hierbij moet men een onderscheid maken tussen 'moslim' (hij die de algemene en geestelijke strekking van de Koran tot persoonlijke leidraad van zijn leven maakt) en 'islamist' (hij die de politieke macht wil grijpen

om zijn eigen opvatting van de Koran aan allen op te leggen). Zolang men die twee met elkaar blijft verwarren - en men verwacht ze vaak met elkaar, in Den Haag en elders - sleept men zich van debacle naar debacle, zoals de affaire Ramadan laat zien. De zogenaamde hervormers onder de islamisten, zoals Ramadan, zijn bij naïevelingen als Tony Blair, de stad Rotterdam, sommige Nederlandse universiteiten en alle ministers van Integratie nog te geliefd." Zijn er hier moslims, zelfs imams, die opvattingen zoals deze van Mahmoed Mohammad Taha bij de moslims van hier bespreekbaar willen maken?

Noot 3: volgend artikel gaat in op een project waar Ramadan bij betrokken was in Rotterdam, en over heel Europa gepropageerd werd: 'Hand in hand tegen huwelijksdwang'. Dat brengt ons dan meteen bij het door - in dat project zelf aangehaald en uitvoerig besproken - 'eergelateerd geweld' dat ook samenhangt met 'gearangeerde huwelijken'.

(Europese) islam en democratie (2)

ma, 12/10/2009 - 12:05 — Ph. Van den Abeele

Volgens de initiatiefnemers van het project 'Hand in hand tegen huwelijksdwang' verbiedt de islam gedwongen huwelijken. Wel kunnen huwelijken 'gearangeerd' zijn, zolang er maar geen sprake is van dwang... Echter: "Is er sprake van een voorhuwelijkse seksuele relatie waarvan de gemeenschap op de hoogte is (of dreigt te geraken), dan is een huwelijk van het meisje eigenlijk de enige oplossing. In de context van eergelateerd geweld is huwelijksdwang dus zowel een bron voor eerconflicten als een maatregel om eerverlies te herstellen." Een tweede blik in de keuken van de 'Europese' islam.

Hierbij deel twee van een reeks artikels over '(Europese) islam en democratie', die elementen willen aanbrengen voor een betere eigen oordeelsvorming. (Eerste artikel, [zie hier...](#)). Dit tweede artikel behandelt het al of niet onder dwang (uit)huwelijken, naar aanleiding van het project en de aansluitende campagne 'Hand in hand tegen huwelijksdwang' die vorig jaar in zes Europese landen werd gevoerd, maar geen weerklank vond in Vlaanderen. Hiermee krijgt u de gelegenheid om het onderwerp, het huwelijk in de islam, dat uiteraard nog steeds even actueel is als vorig jaar, alsnog ter kennis te nemen.

'Hand in hand tegen huwelijksdwang'

Het collectief '[European Muslim Network](#)', en zijn voorzitter, *Tariq Ramadan*, steunden in de lente van 2008 een Europese campagne 'tegen huwelijksdwang'. De aanzet kwam uit Rotterdam, met een project van [SPIOR](#) (Stichting Platform Islamitische Organisaties Rijnmond), de koepelorganisatie van islamitische organisaties in Rotterdam en Omstreken. Het merendeel van de moskeeën in Rotterdam is aangesloten bij SPIOR, alsmede algemene sociaal-culturele organisaties, jongerenorganisaties en vrouwenorganisaties.

Uit het persbericht van SPIOR, bij de lancering van de Europese campagne op 14 mei '08 in Rotterdam:

"Het project 'Hand in hand tegen huwelijksdwang', een lokaal initiatief van SPIOR, richt zich primair op de moslimgemeenschap. Hoewel de islam gedwongen huwelijken verbiedt, komt het ook onder moslims nog voor. Het feit dat huwelijksdwang niet is toegestaan in de islam, is voor veel mensen een eyeopener. Dit besef is een aanzet tot gedragsverandering. De publicatie over huwelijksdwang van SPIOR is voor de Europese campagne vertaald naar het Engels, Duits, Frans, Italiaans en Spaans en wordt gedistribueerd in zes Europese landen. De publicatie bevat informatie over de antropologische achtergrond van gedwongen huwelijken, de visie van de islam, de relatie met eergelateerd geweld en de ervaringen in Rotterdam met het aanpakken van dit probleem."

In een Engelse nota is SPIOR iets explicieter over het probleem: "For SPIOR, the Muslim umbrella organisation in Rotterdam, the Netherlands, the fact that Muslim girls were running away from home out of fear of being forced to marry, was the reason to start a project against forced marriages in 2004. The goal was the prevention of forced marriages by raising awareness about the issue, changing attitudes and promoting better communication between Muslim parents and children."

Na Rotterdam werd de campagne in diverse Europese (hoofd)steden gelanceerd: op 16 mei '08 in Brussel, en daarna in Madrid, Parijs, Londen, Manchester en in Berlijn. Zover ik kon nagaan, heeft die campagne geen weerklank gevonden in Vlaanderen. De presentatie in Brussel verliep uitsluitend in het Frans. De Belgische 'peter' van de campagne was PS-boegbeeld en burgemeester van Molenbeek, Philippe Moureaux. De 'conférence/débat' ging dan ook in zijn gemeente door, met subsidies van zijn gemeente. In de zelfde periode waarschuwde de Koning Boudewijnstichting voor het gevaar van gedwongen huwelijken voor meisjes die op vakantie vertrekken naar het land van herkomst van hun familie, vooral naar Turkije en Marokko. Dat vond wel zijn weg in de Vlaamse pers. De Boudewijnstichting herhaalde zijn actie in 2009 met een nieuwe editie van haar brochure 'Vakantietijd: huwelijktijd?' Het onderwerp blijft dus zeer actueel. (Meer over gedwongen huwelijken in de praktijk, en hiermee samenhangend geweld, wellicht in een volgend artikel).

De publicatie 'Hand in hand tegen huwelijksdwang' nader bekeken

De islam verbiedt dus volgens PRIOR en Tariq Ramadan gedwongen huwelijken. Wat leest men hierover in hun boek? Het boek van 67 blz. bevat slechts een heel kort hoofdstukje (van 5 blz.) over '*Het huwelijk in de islam*'. Volgens dit hoofdstukje kan het islamitisch huwelijk "alleen worden voltrokken indien de twee partijen er vrij mee instemmen." Iets verder wordt dit herhaald: "Een van de manieren waarop de islam de vrouw eert, is door haar het recht toe te kennen om zelf een echtgenoot te kiezen. Haar ouders hebben het recht niet haar te dwingen met iemand te trouwen". Echter, daarop volgt meteen een 'MAAR': "De gelovige vrouw kent dit recht, maar zij stelt het advies en de begeleiding van haar ouders zeer op prijs bij het maken van een partnerkeuze. Dit om twee belangrijke redenen: ouders hebben het beste met hun kinderen voor en ouders hebben meer levenservaring en mensenkennis."

In een van de hoofdstukken daarvoor, '*Gedwongen huwelijken: definities, praktijk en culturele achtergronden*', gaat een antropologe in op de kwestie, onder de titel '*Uithuwelijken*': "Omdat de familie zo belangrijk is in de meeste samenlevingen, kan je stellen dat die de basisorganisatie is in een samenleving. De familie heeft er dus ook belang bij dat die organisatie wordt voortgezet. En dat gebeurt via huwelijken en de kinderen die daaruit voortkomen. Aangezien het altijd gaat om twee families, is een huwelijk dus ook een manier om relaties tussen families te regelen. Een huwelijk is dus altijd een verbintenis tussen familiegroepen. Zo moet je eigenlijk ook kijken naar uithuwelijken. Omdat een huwelijk een verbintenis is tussen families, kijken de families naar de partners die het beste met elkaar kunnen trouwen, juist ook om een zo goed mogelijke verbintenis tussen families tot stand te brengen. Dat is niet slecht, dat is ook niet achterlijk. Dat is noodzaak in de meeste samenlevingen. Sterker nog: wanneer er een niet geschikte huwelijkspartner binnenkomt in een familie en er dus een verbintenis aangegaan moet worden met een familie die niet klikt, krijg je ruzie, vechtpartijen, grote problemen. Dat splitst niet alleen de families maar maakt ook de kans op overleven voor de ouderen en kinderen heel moeilijk."

'De kans op overleven is dan heel moeilijk'.. Betekent dit dat het weigeren van een door de familie uitgekozen huwelijkspartner een aanvaardbaar motief is voor geweld, zelfs voor een 'eremoord'? Tegen het eind van haar bijdrage relateert ze de praktijk van het 'uithuwelijken' (een eufemisme voor gedwongen huwelijken, zoals uit de tekst blijkt): "In de jaren zestig van de vorige eeuw kwamen veel migranten Nederland binnen. Dat waren allemaal jonge mensen die hier in Nederland gingen werken. Veel van die mensen zijn destijds uitgehuwelijkt. Nu zie je dat de volgende generatie dat uithuwelijken niet meer wil, of in ieder geval niet meer wil zonder dat ze het zelf zien zitten. Als het gaat om uithuwelijken met een partner die je aanstaat, dan vinden we het allemaal goed. Dan wordt het ook een eigen keuze. Maar als die eigen keuze er niet is, dan zeggen we dat het

niet kan. De tweede en derde generatie migranten is dus eigenlijk een overgangsgeneratie. Die generaties maken nu de overgang van uithuwelijken naar eigen keuze. De oudere generatie zit nog in het oude familiesysteem. Dat kan je hen niet verwijten. Uithuwelijken was destijds een goede manier om tot huwelijken te komen. Het gaat dus niet om een achterlijk gebruik, maar om een gebruik dat samenhangt met de samenleving waarin je woont en waar je ouders vandaan komen. Je ziet dat ook uit onderzoeken naar gedwongen huwelijken en partnerkeuze. Steeds meer migranten vinden dat jongeren hun huwelijkspartner zelf moeten kiezen en dat ze zelf ook verantwoordelijkheid dragen voor die keuze. Je ziet ook wel dat een broer een vriend aan zijn zus koppelt. Dit is een duidelijke verschuiving van gearrangeerde partnerkeuze naar een romantisch huwelijk. Natuurlijk komt het nog voor dat jongeren gedwongen worden te trouwen met iemand die ze niet zien zitten. Dat moet dan ook tegengegaan worden, vooral omdat de consequenties ernstig en groot kunnen zijn. Maar begrip voor de oudere generatie die die omslag moet maken kan geen kwaad. Dat betekent niet dat je een gedwongen keuze moet accepteren."

Niet dwingen, wel arrangeren

In een ander hoofdstuk wordt het in Rotterdam uitgevoerde project besproken en de communicatie met de doelgroep in verschillende bijeenkomsten. Daar werd het standpunt voorgelegd "dat de islam gedwongen huwelijken duidelijk afkeurt". MAAR: "Dit wil overigens niet zeggen dat de boodschap was dat ouders en familie helemaal geen rol kunnen hebben in de partnerkeuze van kinderen. Een zogenoemd gearrangeerd huwelijk is, indien gewenst, mogelijk zolang er maar geen sprake is van dwang en de betrokken kandidaten echt de keuze krijgen om ermee in te stemmen of het af te wijzen." (Blz. 21). Men is dus bij PRIOR niet tegen uithuwelijken of 'gerangeerde' huwelijken, alleen tegen gedwongen, eenzijdig opgelegde huwelijken. Maar waar ligt de grens, als in het hoofdstuk '*Huwelijksdwang en eer*' er sprake van is dat "het familiehoofd aansprakelijk is en optreden van hem wordt verwacht tegen wangedrag en bedreigingen van buitenaf" (blz. 46), en "bij een conflict rond de partnerkeuze er in eerste instantie sprake is van wangedrag van familieleden omdat de hiërarchie en daarmee de eenheid in de familie in het geding is. Handelingen van een familielid die ingaan tegen de hiërarchie binnen de familie (bijvoorbeeld het ouderlijk gezag) worden vaak geïnterpreteerd als een voorbode van maatschappelijk wangedrag. De ouders zien vaak een direct verband tussen ongehoorzaamheid van hun kinderen en het verlies van de collectieve familie-eer op korte of lange termijn. Immers, het uiteenvallen van de familie wordt als een ramp beschouwd. Het gezag van de oudere generatie kan daarom niet in twijfel getrokken worden." (blz. 48)?

Kijken mag, maar aanraken niet...

In het hoofdstukje over '*Het huwelijk in de islam*' is er ook sprake van de partnerkeuze, en de omgang voor het huwelijk:

"Om ervoor te zorgen dat er zich geen problemen voordoen in het huwelijk heeft de profeet aanbevolen dat een man en een vrouw bij het uitzoeken van een partner elkaar eerst moeten zien, opdat blindheid bij de keuze of een verkeerd oordeel er niet voor zal zorgen dat het huwelijk geen geluk zal kennen. De toestemming voor mannen en vrouwen om elkaar te zien met het oog op een huwelijk is niet in strijd met het gedrag dat de gelovige mannen en vrouwen is voorgeschreven om hun blikken neer te slaan en bescheiden te zijn, hetgeen in de kor'an staat vermeld. Het zien moet niet worden opgevat als plaatsvervanger van verkering. Relaties voor het huwelijk zijn verboden in de islam. Contact tussen een man en een vrouw zonder de aanwezigheid van derden is niet toegestaan, zelfs na het aanzoek. Wel nadat het huwelijkscontract is opgemaakt en ze dus voor de islam getrouwd zijn, dan mogen ze vrij met elkaar omgaan."

Vooral om de eer te redden

In het hoofdstuk over '*Huwelijksdwang en eer*' wordt uitvoerig ingegaan op groeps- en familieculturen, de collectieve familie-eer (waarbij het familiehoofd moet optreden tegen wangedrag en bedreigingen van buitenaf) en aan eer gerelateerd geweld: "In een eercultuur is de

partnerkeuze niet zo vrijblijvend. Wanneer men zich al te achteloos ontdoet van bezwaren rond de partnerkeuze kan dit verstrekkende consequenties hebben, voor de aanstaande echtelieden en voor de families waartoe zij behoren." Lees even verder mee, op blz. 47: "Een belangrijke vraag is hoe wordt gereageerd op wangedrag en (dreigend) eerverlies. Dit hangt sterk af van de precieze omstandigheden en de aard van de dreigende of vermeende eerschending.... Er is pas sprake van eerverlies als de sociale omgeving er weet van heeft en de druk opvoert om de eer te herstellen. Op wangedrag hoeft dus lang niet altijd een dodelijke vorm van eerherstel te volgen. In de regel wordt meestal eerst gezocht naar alternatieve oplossingen voordat iemand de schending van de eer met de dood moet bekopen. De mate van succes of falen van voorgaande correcties en oplossingen voor problemen is daardoor van groot belang. De angst voor maatschappelijke sancties wordt immers groter naarmate problemen voortduren en onopgelost blijven. In die zin kan gesproken worden van een glijdende schaal: naarmate de angst op publieke bekendheid en maatschappelijke sancties toeneemt, zullen ook de maatregelen strikter en zwaarder van aard worden."

Dan gaat het verder in dat hoofdstuk, over *'Eer, geweld en de partnerkeuze'*. Hier moet uitvoerig geciteerd worden:

"In veel culturen is de partnerkeuze een zaak van de familie waarbij verschillende belangen een rol spelen. De familie van een meisje wil dat ze terecht komt bij een goede, zorgzame echtgenoot en dito schoonfamilie. Het is ook belangrijk dat de echtgenoot en zijn familie over een geregeld inkomen beschikken en een zeker bestaan gegarandeerd kan worden. De familie van een jongen wil een schoondochter van onbesproken gedrag. Een in-trouwende schoondochter wordt immers lid van de schoonfamilie. Die familie is dan verantwoordelijk voor alles wat ze doet. Een onbesuisde schoondochter kan daardoor de familie van haar echtgenoot in groot diskrediet brengen. De partnerkeuze is daarom te belangrijk om alleen aan de kinderen over te laten. Het is wel zo dat de meeste jongens en meisjes inspraak hebben. Ze kunnen een door de ouders voorgedragen kandidaat of kandidate afwijzen, of zelf komen met voorstellen. Het recht een kandidaat af te wijzen is ook een belangrijke religieuze regel. Maar in sommige traditionele families of families waarin slecht wordt gecommuniceerd, wordt het afwijzen van een kandidaat gezien als protest tegen de hiërarchische regels en als twijfel aan de goede intenties van de ouders. Tegelijkertijd hebben ouders soms een eigen 'agenda' met een huwelijk. Ze vinden een gearrangeerd huwelijk in het belang van de familie.

Zowel jongens als meisjes kunnen in dit verband met geweld en intimidatie te maken krijgen. Bij een conflict rond de partnerkeuze is er in eerste instantie sprake van wangedrag van familieleden omdat de hiërarchie en daarmee de eenheid in de familie in het geding is. Handelingen van een familielid die ingaan tegen de hiërarchie binnen de familie (bijvoorbeeld het ouderlijk gezag) worden vaak geïnterpreteerd als een verbod van maatschappelijk wangedrag. De ouders zien vaak een direct verband tussen ongehoorzaamheid van hun kinderen en het verlies van de collectieve familie-eer op korte of lange termijn. Immers, het uiteenvallen van de familie wordt als een ramp beschouwd. Het gezag van de oudere generatie kan daarom niet in twijfel worden getrokken. De ene familie gaat goed om met dergelijke conflicten, de andere wordt panisch. Zodoende zijn hiërarchische conflicten in een familie soms behoorlijk risicovol en kunnen leiden tot aan eer gerelateerd geweld. De partnerkeuze van iemand uit een eercultuur betekent eigenlijk altijd een betrokkenheid van meerdere families. Dat maakt een conflict rond de partnerkeuze bijzonder risicovol. Immers, er is al snel sprake van een mate van openbaarheid van het wangedrag. Bovendien betekent een voorhuwelijkse liefdesrelatie een direct risico op schending van de zedelijke eer van de familie en wordt beschouwd als een aantasting van de kuisheid en maagdelijkheid van een meisje. Iedere schijn daarvan heeft verstrekkende consequenties voor de huwbaarheid van het meisje en doet afbreuk aan de positie van de familie in de sociale groep. Een zedelijkheidsschending, bijvoorbeeld een voorhuwelijkse seksuele relatie, is waarschijnlijk de grootste nachtmerrie van families omdat het onherroepelijk leidt tot verregaande maatregelen, in de familie en vanuit de sociale gemeenschap. Is er bijvoorbeeld sprake van een voorhuwelijkse seksuele relatie waarvan de gemeenschap op de hoogte is (of dreigt te geraken), dan is een huwelijk

van het meisje of de vrouw eigenlijk de enige oplossing. In de context van eergerelateerd geweld is huwelijksdwang dus zowel een bron voor eerconflicten als een maatregel om eerverlies te herstellen."

U heeft goed gelezen: "*In de context van eergerelateerd geweld is huwelijksdwang dus zowel een bron voor eerconflicten als een maatregel om eerverlies te herstellen.*" Het mag dus toch, dwingen, om het eerverlies te herstellen?... (Ramadan spreekt in zijn inleiding trouwens van - al of niet gedwongen - 'uithuwelijking'..).

Een kleine leesoefening

Lees volgende passage uit het hoofdstukje over *'Het huwelijk in de islam'*: "Wanneer een vader zijn dochter uithuwelijkt terwijl zij er een afkeer van heeft, dan zal het huwelijk ongedaan worden gemaakt. Een van de manieren waarop de islam de vrouw eert, is door haar het recht toe te kennen om zelf een echtgenoot te kiezen. Haar ouders hebben het recht niet haar te dwingen met iemand te trouwen. De gelovige vrouw kent dit recht, maar zij stelt het advies en de begeleiding van haar ouders zeer op prijs bij het maken van een partnerkeuze. Dit om twee belangrijke redenen: ouders hebben het beste met hun kinderen voor en ouders hebben meer levenservaring en mensenkennis." Volgens arabist Hans Jansen is "het sharia-recht ten aanzien van huwelijken gecompliceerd en kent het zoals elk recht tal van uitzonderingen, maar in principe is het huwelijk een contract tussen de bruidegom en de vader van de bruid. Dit komt neer op uithuwelijken. De folklore kent tal van methoden om de macht van de vader in kwestie te omzeilen. Maar uithuwelijken is het principe." (*'Islam voor varkens, apen, ezels en andere beesten'*, uitgeverij Van Praag, 2008). Als u nu, met de informatie van Hans Jansen de eerste passage van deze alinea opnieuw leest, klinken die zinnen dan niet plots helemaal anders? Men zou ze ook zo kunnen formuleren: "Wanneer een vader zijn dochter uithuwelijkt terwijl zij er een afkeer van heeft, dan zal het huwelijk ongedaan worden gemaakt. De islam kent de vrouw het recht toe om een echtgenoot te weigeren, want haar ouders mogen haar niet dwingen. De gelovige vrouw kent dit theoretisch recht, maar zij zal voor alle veiligheid wel op de eis van haar vader ingaan. Zij moet best de toekomstige echtgenoot aanvaarden, voor de eer van haar ouders, want deze hebben het toch het beste voor met hun kinderen en ze zou anders hun grotere levenservaring en mensenkennis misachten. Als ze niet akkoord gaat, besmeurt zij de eer van haar vader en van heel de familie, wat tot geweld kan leiden." Dus, volgens de islam is het de vader die zijn dochter uithuwelijkt, en kan deze, om het juridisch uit te drukken, alleen 'verzet aantekenen'. Wat betekent in deze context 'ongedaan maken'? Moet de dochter tegen haar vader ingaan nadat het huwelijk afgesproken werd tussen de vader van de bruid en de bruidegom, om te proberen het huwelijk ongedaan te maken? Is zijn eer dan niet fataal geschonden?

Een heel vreemd boek

Het boek van 67 blz. bevat dus slechts één heel kort hoofdstukje (5 blz.) dat specifiek *'het huwelijk in de islam'* behandelt. Bijna de helft van het boek (van blz. 31 tot 37 en van blz. 43 tot blz 67) behandelt de eer, eerverlies en het geweld dat hiermee samenhangt, een *'stappenplan voor het signaleren en handelen bij eergerelateerd geweld'*, en *'aandachtspunten bij het opzetten van een preventief project rond huwelijksdwang'*. Vreemd dat een boek dat bedoeld is om huwelijksdwang af te keuren veel meer plaats inruimt om gedwongen huwelijken te verklaren en geweld in deze context, dan voor de hoofdboodschap die men zegt te willen verkondigen. Welk verband is er tussen 'het recht in de islam om een huwelijkspartner te kiezen' (eigenlijk: het recht om een door de vader gekozen bruidegom af te keuren) en al de andere onderwerpen? Het boek is dus één dubbelzinnigheid, een ratatouille van meningen waar elk kan uithalen wat hem past. Huwelijksdwang is volgens de islam dan wel verboden, MAAR toch kan er - in 'eerculturen' - geweld aan te pas komen. Is de islam een 'eercultuur'? Wel moet dit geweld liefst vermeden worden door bemiddeling, en desnoods kunnen "vermoedens en concrete gevallen van eergerelateerd geweld gemeld worden aan het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld". Zolang er nog geen geweld

gebruikt werd, moeten hulpverleners/bemiddelaars proberen "mee te denken over creatieve oplossingen om gezichts- en eerverlies te voorkomen." (Blz. 59). Wat die oplossingen kunnen zijn, komt men in het boek nergens te weten.

Wellicht is een 'creatieve oplossing' dan toch huwelijksdwang, die "een maatregel is om het eerverlies te herstellen"? Want men leest in het '*Stappenplan*' dat men begrip moet hebben voor de familie bij gevallen van eerverlies, om eergelateerd geweld te voorkomen: "Aangezien eerverlies voor de familie desastreuze gevolgen kan hebben, zien alle betrokkenen zich vaak ook als slachtoffer van de gang van zaken. Daar hebben ze volgens hun redenering niet helemaal ongelijk in, zeker niet als het feit, bijvoorbeeld het weglopen van de dochter, voor hen als een volslagen verrassing kwam. Het kan ook goed zijn dat er wel conflicten vooraf gingen aan het huidige probleem, maar er geen sprake is geweest van (structurele) mishandelingen. Bedenk dat bij eergelateerd geweld er geen opeenvolgende stadia zijn zoals binnen de spiraal van geweld. Een op eermotieven gebaseerde handeling kan heel goed op zichzelf staan. Uw cliënt, doorgaans het slachtoffer, is in de visie van de familie egoïstisch bezig en kan de familie in grote problemen brengen. Het is daarom van groot belang om de familie met tact te blijven benaderen. Neem hun standpunt serieus, ook al deelt u het niet.... Wees pragmatisch: straks moet er met de familie wellicht over een terugkeer van het slachtoffer worden overlegd, of wil u voorkomen dat er repercussies komen jegens andere gezinsleden." (blz. 58-59).

In plaats van 67 blz., had men kunnen volstaan met een brochure van een achttal bladzijden, met volgende kernachtige boodschap, zonder 'MAAR': "de islam is voor de vrije keuze van een huwelijkspartner. Door een huwelijk met een partner naar eigen keuze wordt niemand's eer gekrennd. Eender welke actie van vaders, broers of wie dan ook om zijn zogenaamd aangetaste eer te wreken door druk of geweld is niet islamitisch, en moet ten stelligste afgekeurd worden." Dat zou duidelijk zijn. Niet dus.. Het boek gaat ook niet over 'het recht volgens de islam om volledig vrij een partner te kiezen', maar zegt 'tegen huwelijksdwang' te zijn. Een zee van verschil. De islamitische regel dat de vader de bruidegom kiest, en niet de dochter, blijft in het boek overeind: "Wanneer een vader zijn dochter uithuwelijkt..."

Een project met een verborgen agenda?

Ik werd op het project '*Hand in hand tegen huwelijksdwang*' attent gemaakt door blogger *Marc Vanfraechem*, die een artikel hierover vertaalde uit de Frankfurter Allgemeine Zeitung (FAZ, 29 juli '08), geschreven door *Necla Kelek*, een Duitse van Turkse afkomst, schrijfster van ondermeer het boek '*Die fremde Braut*', uitgegeven in 2005. Necla Kelek heeft over dit Europees project een duidelijke mening. En die is niet mals. Uit haar artikel:

"Nu poogt Tariq Ramadan, pionier van een "Europese islam", dit tij te keren voor de moslims. Samen met de Rotterdamse islamverenigingen, en met de Berlijnse vereniging "Inssan" – die dicht bij de Moslimbroederschap staat – én met de steun van de Berlijnse integratieambtenaar Günter Piening draagt hij zijn steentje bij tot het initiatief "Hand in hand tegen huwelijksdwang". Het betreft hier een poging om intussen zelfbewuste moslimmeisjes onder controle te krijgen, en hen moslimadvies te geven, zodat zij niet langer hun toevlucht zoeken in officiële adviesbureaus of vrouwenhuizen, en aldus voor Allah verloren gaan....Op die manier wordt onder het motto "Tegen huwelijksdwang" eenvoudigweg aan islamitisch huwelijksadvies gedaan. Daarbij wordt uitdrukkelijk het gearrangeerde huwelijk als model aangeprezen, ook al erkent men dat dwang daar vaak bij te pas komt."

Volledige [Nederlandse vertaling van de tekst](#) op de blog (Victa Placet Mihi Causa) van Marc Vanfraechem:

Meer over Necla Kelek in Wikipedia, [in het Duits](#), en dezelfde tekst [in het Engels](#)

Gedwongen huwelijken zijn niet islamitisch, MAAR..

In een preambule tot de tweede druk van het boek '*Hand in hand..*', ondertekend door Tariq Ramadan, kan men lezen: "Moslims en niet-moslims moeten samenwerken, duidelijk aangeven wat

er mis is met gedwongen huwelijken en tegelijkertijd zo verstandig zijn om de noodzaak van psychologie en tijd te erkennen om opvattingen te veranderen. Het is belangrijk om de islamitische principes in herinnering te roepen, om te herhalen dat gedwongen huwelijken niet islamitisch zijn en om op te treden tegen zulke gebruiken, maar het is niet minder belangrijk om te luisteren naar zowel de ouders (hun hoop en hun zorgen) en de jongeren (hun vragen en hun lijden) en te trachten de hervormingsbeweging in gang te zetten door wijsheid en vastberadenheid met elkaar te verbinden." Het is dus opnieuw dezelfde dubbelzinnigheid die herhaaldelijk bij Tariq Ramadan door velen wordt becritiseerd. ([Zie deel 1](#) van deze reeks artikels) Hij begint een bepaald principe uit te leggen, dat dan meteen wordt verzwakt of ontkracht: "daarom moeten we juist in naam van de islam zeggen dat gedwongen huwelijken niet acceptabel zijn", MAAR ... men moet 'de noodzaak en de tijd erkennen om opvattingen te veranderen', MAAR... 'men moet luisteren naar de ouders'. Wie daar nog niet aan toe is, mag dan rustig verder gaan met gedwongen huwelijken, en blijft toch een goede moslim? Het is zoals zijn standpunt over de hoofddoek: het is een plicht, MAAR niemand kan ertoe gedwongen worden, of het stenigen: hij veroordeelt het niet, MAAR stelt een moratorium voor. In Le Vif/L'Express van vrijdag 25 september '09 verscheen een uitgebreid interview met de ambassadeur van Marokko in België (Zie het artikel: ['Hoofddoek niet islamitisch'](#)) waarin deze zegt dat Tariq Ramadan "een dubbel discours houdt. Wat hij zegt voor een gehoor dat uitsluitend uit moslims bestaat is verschillend van wat hij daarbuiten laat verstaan..."

Dat dubbel discours noemt men ook 'takiyya'. [Wikipedia](#): "In het Westen wordt takiyya vaak geassocieerd met 'met dubbele tong praten'. Moslims worden er wel van beschuldigd andere standpunten in te nemen afhankelijk van hun publiek. Fouad Ajami (een Libanees Amerikaanse professor) beschuldigde bijvoorbeeld Tariq Ramadan van het gebruik van takiyya. Ramadan zou zijn Westerse publiek andere dingen voorhouden dan zijn Arabische publiek... In de islamitische traditie van sjiïeten, ismaëlieten en Druzen geldt 'takiyya' (vrees, verdediging) als een toegestane gedragsregel om het geloof onder bedreiging of dwang te verbergen.... Tegenwoordig wordt takiyya door sommige moslims breder uitgelegd, zo zou het volgens hen toegestaan zijn om tegen niet-moslims onwaarheden te spreken." Is het besproken boek daar een voorbeeld van?

(Europese) islam en democratie (3) - over minaretten en zo...

vr, 18/12/2009 - 20:20 — Ph. Van den Abeele

"Onze moskeeën zijn onze kazernes, onze minaretten zijn onze speren, en onze gelovigen zijn onze soldaten" (Erdogan, een citaat van de Turkse schrijver Ziya Gökalp)

Die uitspraak is onderhand gemeengoed geworden, doordat hij de laatste weken meermaals op allerhande fora werd aangehaald. De correspondent in Istanbul voor de Frankfurter Allgemeine Zeitung, Michael Martens, weet daar aan toe te voegen dat er in dit gedicht van schrijver en socioloog [Ziya Gökalp \(1876-1924\)](#) over de minaret als speer (variante ook: als bajonet) nog een strofe staat die minder vaak geciteerd wordt: "De democratie is slechts de trein waar we op stappen tot we ons doel bereiken." (FAZ, 01-12-2009). De aanleiding voor dit citeren kent onderhand iedereen: de Zwitsers hebben op zondag 29 november '09 in een referendum hun goedkeuring gegeven aan een grondwetswijziging om de bouw van minaretten te verbieden. Ruim 57 procent van de opgekomen kiezers stemde voor het verbod. De opkomst bedroeg circa 54 procent. Over de reacties in Europa heb ik uitvoerig bericht in een bijzonder artikel ['Dhimmi's, democratie, dictatuur'](#). Bedoeling van dit artikel is meer in te gaan op de godsdienstige aspecten van de zaak.

Minaret niet islamitisch

Net als het dragen van een keppeltje geen joodse en het dragen van de zogenaamde 'islamitische hoofddoek' geen islamitische verplichting is, (Zie: ['Hoofddoek en keppeltje: geen godsdienstige verplichting'](#)) is ook de minaret bij een moskee geen religieuze - islamitische - verplichting. De vergelijking die voorstanders van een minaret maken, dat een minaret essentieel hoort bij een moskee zoals een toren bij een kerk, en dus evenzeer recht heeft te bestaan in het kader van de vrijheid van godsdienst, slaat nergens op. Het is zelfs een bal in eigen doel. Een kerktoren is evenmin essentieel verbonden met de katholieke godsdienst als een minaret met de islam. De Renaissance- en Barokkerken hebben in de regel geen torens. Hoogstens soms ergens een onopvallend klokkentorentje. De katholieke basiliek bij uitstek, de Sint-Pieter in Rome, heeft helemaal geen toren. De imam van Bordeaux, Tareq Oubrou, zegt dat een minaret samenhangt met de oproep tot het gebed, wat in Frankrijk binnen het gebouw gebeurt. Ook volgens hem is een minaret geen godsdienstige verplichting, en het ontwerp van moskee van Bordeaux voorziet er ook geen. (*"Le minaret n'est pas une obligation religieuse et le projet de mosquée à Bordeaux n'en prévoit pas."* Le Figaro, 30.11.09)

Het is dus helemaal onjuist dat het minarettenverbod een aanval op de godsdienstvrijheid zou zijn, zoals o.a. de Egyptische grootmoefi Sjeik Ali Gomaa beweert, en door allerlei kranten werd weergalmd: "Dit voorstel moet niet alleen worden gezien als een aanval op de godsdienstvrijheid, maar ook als een poging om de gevoelens te beledigen van de moslimgemeenschap binnen en buiten Zwitserland". En die gevoelens van de moslimgemeenschap, die mag men natuurlijk niet beledigen, zoals Koptische christenen in Egypte moesten ervaren: net toen die moefi hoog van de toren blies, hadden 3.000 moslims minstens 50 winkels van christelijke (Koptische) eigenaren geplunderd in Egypte (1)...

De argumenten van de inrichters van het [referendum voor een minarettenverbod](#) zijn daar duidelijk in: "De minaret heeft geen religieuze betekenis. Het wordt in de Koran nergens vermeld. Ook in moslimlanden zijn er duizenden moskeeën zonder minaret. Een verbod op minaretten beperkt dus het beleven van de godsdienst niet, en dus ook op geen enkele manier de vrijheid van godsdienst. De minaret drukt een aanspraak van dominantie uit. De aanspraak de sharia in te voeren. De minaret is een speerpunt van de sharia - voor een ander recht dat diametraal tegengesteld is aan onze democratisch ontwikkelde rechtsorde."

Wat lezen we in Le Figaro (30-11-2009, Ivan Rioufol), n.a.v. het Zwitsers minarettenverbod: "In het debat dat hiermee geopend wordt, raad ik aan te luisteren naar de muslimintellectueel Abdelwahad Meddeb. In het tijdschrift 'Le Débat' (mei-aug 2008) verklaarde hij, de minaretten bekritiserend die "de veroverende vorm van een fallus in erectie gebruiken": "We moeten Europese moskeeën 'uitvinden. Onwerpen we een moskee van de 'geïnterioriseerde' islam die deze van Europa moet zijn." Voor hem moet de islam 'zich aanpassen' aan Europa, aan zijn cultuur en zijn christelijke erfenis. De Zwitsers zeggen niets anders, wanneer ze aan deze godsdienst vragen in zijn gebouwen de identiteit van het gastland te eerbiedigen. Waar ligt het schandaal; behalve bij diegenen die nog beweren in naam van het volk te spreken? Het wordt de hoogste tijd dat de gematigde moslims zich ontdoen van hun zogenaamde woordvoerders die alleen maar haatdragende politici zijn. Maar het wordt ook tijd dat de gematigde denkers in de islam duidelijk hun aanvaarding uitdrukken van de lekenstaat (la laïcité), van het recht van godsdienst te veranderen of hem op te geven, van de fundamentele gelijkheid van man en vrouw (erfenissen, gerecht, huwelijk). De Europeanen, van elk geloof en elk ongeloof, twijfelen er meer en meer aan dat er een gematigde islam bestaat."

Minaretten zijn dus geen punt van het geloof, en kunnen daarom de vrijheid van godsdienst helemaal niet in het gedrang brengen. Als, zoals sommigen het stellen, ondermeer Selahattin Koçak (SP.A), Schepen in Beringen, minaretten toelaten alleen maar een kwestie is van ruimtelijke ordening, ("Bouwvoorschriften moeten uitmaken of een nieuwe minaret mag worden gebouwd" opiniestuk DS 29.11.09) kan men besluiten dat per referendum de Zwitsers beslist hebben dat volgens hun opvatting over de ruimtelijke ordening een minaret daar nergens gepast is. Minaretten al of niet verbieden kan men dus in een lekenstaat op dezelfde manier beoordelen als eender welke ander regel: wel of niet verbieden te telefoneren met een GSM tijdens het autorijden, de rooilijn

respecteren bij het bouwen, enz. Wie dus het recht opeist altijd een minaret te mogen bouwen - net zoals de eis bij de hoofddoeken, die altijd en overal te mogen dragen - heeft een andere dan een religieuze agenda. Na de minaret komt de eis om van daarop te mogen oproepen tot het gebed, zoals nu ook in Beringen (Limburg) aan de orde is. Men kan dat dus even goed binnenin doen zoals in Frankrijk, of met SMS-jes, maar neen, het moet op zijn Turks of Saoedi-Arabisch zijn. Wat is een volgende stap: Mekka aan de Schelde? Verboden voor niet-moslims om de moskee te betreden, zoals men Mekka niet binnen mag, zoniet met een slagersmes: 'kop eraf'? (*Remember: voorloper Theo Van Gogh..*)

Indiaantje spelen?

Even tussen haakjes nog over de hoofddoeken. Hierbij worden even onjuiste argumenten en vergelijkingen gebruikt als bij de minaretten. De verdedigers van 'altijd en overal een hoofddoek mogen dragen', komen er mee aan dat priesters, nonnen en paters eeuwen lang ook specifieke religieuze kleren mochten en mogen dragen, en DUS de moslims ook recht hebben kledij te dragen die bij hun geloof hoort. Toen de 'paterkens en nonnekens' echter goed beseften dat ze in niets anders dan historische kledij rondliepen, goed voor een stoet of een kledingmuseum, een anachronisme, was het vlug gedaan met de zeventiende eeuwse kappen en priesterrokken (togen) met knopen van onder tot boven. Dus hun argumentatie slaat nergens op. Natuurlijk heeft iemand 'het recht' op de tram te stappen in een indianepak met (een niet te grote) bonte vederdracht. Als u er om de paar weken een ziet, zal u dit grappig vinden. Maar als u elke dag op elke tram een groeiend aantal van die indianen zou zien zitten, met daarbij wellicht ook nog een groeiend aantal vrouwen met een poncho van een geitenhoedster uit de Andes (ook al iets uit de zeventiende eeuw), zou u het toch stilaan niet meer leuk vinden. Omdat iedereen, ook een fervente adept van de multiculturele samenleving, er mee zal akkoord gaan dat een dergelijk plunje niet 'inheems' is, niet bij hier en nu past - evenmin als de Volendamse dracht voor een bediende achter een loket in Oostende.

Men zou zulke indianen en volendammers lachwekkend noemen, triest, iets of wat 'geschift'. Let op, ik zeg dat niet over moslims. Ik zou niet durven. Mohamed (vrede zij met hem) en zijn volgelingen zouden het mij niet vergeven. Hun zin voor humor is, zoals bekend van Denemarken tot in Saoedi-Arabië, nogal beperkt. Maar terug naar de minaretten: wie hier persé veel minaretten of 'islamitische hoofddoeken' wil in het straatbeeld, zet zich af tegen wat iedereen hier en nu terecht als 'inheems' mag beschouwen, en stelt zich dus bewust op als 'uitheems', niet willen behoren tot de lokale gemeenschap. Moslima's en hun betogende moeders droegen bij het protest aan de Antwerpse en Hobokense school deze zomer niet eens een kleine hijab (hoofddoek), maar een grote khimar, (een capevormige doek, een heel stuk langer dan een hoofddoek, waardoor ook nek en schouders worden bedekt). Moesten ze nu al eens beginnen een kleine hidjab ipv een grote khimar te dragen (plus daarbij nog hun volledig uniforme woestijnkledij door iets van C&A te vervangen), en als het even kan ook hun dreigend teken (de keel oversnijden) naar de leraren achterwege te laten, zou dat niet helpen veel weerstand uit de weg te ruimen? Een veel gehoord argument is dat oma's hier ook lang een 'fichu' of een 'foulard' droegen. Alleen was die veel kleiner, werd hij niet beschouwd als een dwingende religieuze verplichting en gingen de oma's er niet voor op straat om aggressief te eisen die altijd en overal te mogen dragen.

Samengevat: kerktorens en nonnenkappen zijn geen religieuze tekenen, hoofddoek noch minaret zijn wezenlijke en absoluut noodzakelijke uiterlijke kenmerken van de islam. Ze zijn ook niet 'inheems', lokaal, en daarom dus een teken dat men zich afzondert, en een specifieke behandeling eist. Dat is toch de achterliggende bedoeling van wie die attributen zo fanatiek verdedigt, en een van de redenen waarom veel Zwitsers de minaret afkeurden. Niet inheems, niet nodig, hou er dus maar mee op. Daarvoor is 'gezond boerenverstand' voldoende, en hoeven de Zwitsers niet eens de koran gezien noch gelezen te hebben.

Een lekenstaat moet de godsdienst beperken, elke godsdienst

Voorstanders van minaretten komen ook aandraven met het argument 'ja maar, dat is tegen één

godsdiens gericht, en dat kan niet'. Het minarettenverbod is ook niet de eerste en enige - in dit geval dus niet eens een - godsdienselijke beperking in Zwitserland. Zaken die veel nauwer met de godsdiens te maken hebben, worden er beperkt. Kruisbeelden hangen in officiële scholen is er verboden, het ritueel slachten zonder voorafgaandelijke verdoving is er ook verboden. Een regel die joden en moslims 'normaal' moeten respecteren, niet christenen, maar in Zwitserland dus niet mogen. (Koojer en halalvlees importeren mag wel). In sommige landen zoals België en Nederland durft men een dergelijke slachtregel nog steeds niet uitvaardigen, omdat men zich blijkbaar minder om dierenleed dan om verblinde moslimzieltjes bekommert. (Verblind, want volgens Groen-Kamerlid Meyrem Almaci is het onverdoofd ritueel slachten van dieren zoals het in ons land nu gebeurt zelfs in strijd met de Koran. Ze pleit voor het verdoven van dieren bij rituele slachtingen. DS 26.11.09). Tot 1973 was de jezuïetenorde in Zwitserland verboden. Ook een maatregel tegen één geloof, want mij zijn tenminste geen moslimjezuïeten bekend. En het is maar goed dat een democratische samenleving alle godsdiens aan banden legt, of we komen overal terecht in een dictatuur/theocratie. Dat leert ons de Europese geschiedenis met zijn godsdiensoorlogen, en we zien vandaag waartoe een moslimstaat leidt (2).

Moslimburgers 'grotendeels geïntegreerd' ?

Voor de Zwitserse 'islamoloog' [Tariq Ramadan](#) (*een wolf in schapevacht, volgens zijn critici*) is het verbod gericht tegen de moslims: "De Zwitsers hebben niet tegen torens, maar tegen moslims gestemd. Overal in Europa moeten we het hoofd bieden aan populist die olie op het vuur gieten." En hij gaat verder: "De Zwitserse moslims dragen een deel van de verantwoordelijkheid," geeft Ramadan toe, maar... Want dan volgt zijn ondertussen beroemde 'MAAR': "maar we mogen niet uit het oog verliezen dat de politieke partijen in Zwitserland en de rest van Europa bang zijn geworden en terugschrikken voor moedig beleid gericht op religieus en cultureel pluralisme. Het is alsof de populist de toon zetten en de rest volgt. Ze verzuimen te zeggen dat de islam ondertussen een Zwitserse en een Europese godsdiens is, en dat moslimburgers grotendeels 'geïntegreerd' zijn. Dat we geconfronteerd worden met gemeenschappelijke uitdagingen, zoals werkloosheid, armoede en geweld, die we samen onder ogen moeten zien. We kunnen niet alleen de populist de schuld geven: het is een algemener tekortschieten, een gebrek aan moed, een vreselijk en bekrompen gebrek aan vertrouwen in de nieuwe moslimburgers." (DS 1.12.09).

Imam Youssef Ibrahim (Marokaan, studeerde in Saoedi-Arabië, sinds 1983 in Zwitserland) van [de moskee in Genève](#) - met minaret - was iets voorzichtiger. Hij riep de moslims op tot kalmte, en de moslims in de hele wereld de uitspraak van de Zwitsers welliswaar niet te accepteren, maar wel te respecteren. Elke uiting waarin de uitspraak wordt afgewezen, zou de moslimgemeenschap schaden, zei deze imam van de grootste moskee in Zwitserland. (moskee gebouwd in 1975-78 door de Turks-Zwitserse architect Osman Gürdoğan, gefinancierd door Saoedi-Arabië. Noteer, op hun website, de grote mildheid voor - moslimse - vrouwen: "*Le deuxième étage de la mosquée est entièrement disponible aux femmes musulmanes*").

Zijn de Zwitserse moslims zo 'geïntegreerd' als Ramadan beweert? Op de Duitse blog 'Achse des Guten', met veel prominente schrijvers en publicisten, (Berliner Zeitschrift: "Der einflussreichste deutsche Autorenblog") schreeft Burkhard Müller-Ullrich, zelfstandig publicist, die werkt voor verschillende (cultuur)radiozenders en kranten: "Is die stemming nu een teken van vijandigheid tegen vreemden en van intolerantie? De Zwitsers moeten zich geen van de twee laten verwijten. Goed 22% van de bewoners zijn buitenlanders (in Duitsland niet eens 9%). En de Zwitserse mentaliteit is in de loop van 718 jaar geschiedenis tot een algemeen erkend voorbeeld van tolerantie geworden; alleen al het samenleven en politiek samenhouden van vier volledig verschillende culturen, over taal- en geloofsgrenzen heen, zou zonder die tolerantie niet mogelijk zijn.... Maar tot hun verbazing stellen de Zwitsers sinds enige tijd vast, dat een bepaalde groep de inspanning om zich aan te passen radikaal weigert. Schoolkinderen zouden omwille van religieuze redenen moeten vrijgesteld worden van turn- en zwemlessen; vaders weigeren radikaal leraressen te ontmoeten; vrouwen dagen op het werk op met sluiers; om van berichten over besnijdenissen en eremoorden

nog te zwijgen. Tegen die vorm van islamisering heeft de meerderheid van de stemmers nu een teken gezet. Die meerderheid heeft begrepen wat elke moslim weet: minaretten zijn geen gewone bouwsieraden, maar ze veruitwendigen een aanspraak op macht. Ze dienen helemaal de godsdienstvrede niet, die de Zwitsers in elk geval willen behouden. Er zijn reeds 400 moskeeën in Zwitserland. Hierin kan tot Allah gebeden worden: vredelievend, vrij en zonder minaret." ([Achse des Guten, 30-11-2009](#))

En ook bij ons: ingeburgerd? Geïntegreerd? Meryem Kanmaz, politicologe, werkzaam bij het ECICV (2), schrijft in een opiniestuk in DS (2.12.09) over: de Rotterdamse nieuwbouwmoskee Mevlana, in typische Turks-Ottomaanse stijl, de nieuwe Marokkaanse Es-Salam-moskee, over een Turkse moskee in Schaarbeek. Turks, Marokkaans.. Geïntegreerd? En dat durft ze nog schrijven onder de titel 'Hoe tolerant is het Westen nog?'

Is de islam een betrouwbare gesprekspartner?

In oktober 2007 schreven 138 moslimgeleerden (ondertussen aangegroeid tot 210 ondertekenaars) een open brief aan paus, bisschoppen en de protestantse raden van kerken. Gevat onder de noemer 'a common word' ('Een Gemeenschappelijk Woord') wordt opgeroepen tot vrede tussen christenen en moslims met als argument: we hebben in God's woord een gemeenschappelijke basis. Een groep Nederlandse protestanten maakte zich bij voorbaat ongerust over het officiële antwoord en schreef op 25 juli 2009 een kritische brief aan hun Synode. Het schrijven is nadrukkelijk niet gericht aan de moslims, maar aan de kerk die zich op de dialoog met moslims bezint.

Enkele uittreksels uit hun brief aan hun Synode:

"Wij erkennen de dringende noodzaak om te komen tot een onderlinge verstandhouding die vrij is van haat en geweld. Wij onderschrijven van harte de wens om elkaar over de religieuze grenzen heen te bejegenen met respect en welwillendheid. Wij vinden het van het grootste belang, dat moslims en christenen overall ter wereld oprecht met elkaar in gesprek treden... Op drie punten hebben wij echter ingrijpende vragen bij 'Een Gemeenschappelijk Woord'. In het belang van een vruchtbare en eerlijke dialoog spreken wij de dringende wens uit, dat onze kerk deze vragen in haar reactie verdisconteert...

De praktische vraag is, welke concrete stappen er in de islamitische wereld worden genomen om het recht op daadwerkelijke godsdienstvrijheid te garanderen voor christenen en andere niet-moslims die in islamitische landen leven. Met name is ook de vraag welke bescherming er in islamitische samenlevingen wordt geboden aan mensen die vanuit de islam overgaan tot een andere godsdienst. Moslims in landen met een christelijke traditie kunnen hun geloof in het openbaar belijden, en mensen die moslim worden terwijl ze eerder christen waren, worden niet vervolgd. Voor een gelijkwaardig gesprek tussen beide wereldreligies is het noodzakelijk, dat beide daadwerkelijk de ruimte scheppen en verdedigen waarin mensen hun vrije geloofsbeslissing kunnen nemen. Zolang in de landen van tal van ondertekenaars van 'Een Gemeenschappelijk Woord' mensen worden vervolgd omdat ze publiekelijk getuigen van hun christelijk geloof of omdat ze vanuit de islam tot de christelijke kerk toetreden, is een oproep aan ons adres tot wederzijdse welwillendheid niet volledig geloofwaardig.....

Willen we als joden, christenen en moslims samen zoeken naar een common ground, dan is wel vereist dat we op een gelijkwaardige wijze integer omgaan met elkanders openbaringsbronnen. Zolang moslims staande houden dat joden en christenen zich op gecorrumpeerde bronnen beroepen, terwijl zij van ons eisen dat wij de onaantastbaarheid van de Koran erkennen, kan van een gelijkwaardig gesprek geen sprake zijn. ... Wil een gezamenlijk streven naar vrede van moslims, joden en christenen maatschappelijk en politiek relevant zijn, dan moet helder zijn, welke religieuze en maatschappelijke agenda's wij met het begrip vrede verbinden. De ervaringen van christelijke kerken in islamitische samenlevingen, en het vrijwel ontbreken van gelovig-islamitische tegenstemmen die het opnemen voor geloofsvrijheid voor andersgelovigen, geven ons niet het goede gevoel dat we als moslims en christenen leven vanuit één visioen van vrede. ..."

De [brief van de moslimgeleerden](#) en de [brief van de protestanten](#)

De auteur van de concepttekst van de brief aan de Synode, predikant Piet van Veldhuizen, gaf mij de huidige stand van zaken (mail van 17.12.09): "Het echte resultaat van deze actie moeten we nog afwachten, want de synode van de Protestantse Kerk in Nederland werkt nog aan een nota over de dialoog met moslims. De nota zal in april verschijnen, en dan zullen wij zien of onze stem van enige invloed daarop is geweest."

De brief heeft blijkbaar tot enige discussie in de Nederlandse pers geleid. Piet van Veldhuizen heeft daarom een verklarend vervolgartikel in het tijdschrift Volzin geschreven. Een uittreksel: "In onze brief pleiten we ervoor dat we in het gesprek met moslims aandacht vragen voor het lot van mensen in islamitische samenlevingen die christen zijn of zich vanuit de islam tot een andere godsdienst bekeren. Sommigen hebben ons dat kwalijk genomen, omdat ze stellen dat bijvoorbeeld Nederlandse moslims daarop niet aanspreekbaar zijn. Maar zelf laten we ons toch ook aanspreken op velerlei onrecht, ook in "christelijke" samenlevingen, en nemen we actie, via Amnesty International en langs kerkelijke kanalen, om ons te keren tegen vormen van onderdrukking en onrecht? En als het beter is dat onrecht in islamitische landen door moslims wordt aangekaart, omdat het anders onherroepelijk weer in het kader van de religiestrijd wordt getrokken, zou het dan onze rol niet mogen zijn om moslims met wie we in een goed gesprek verwickeld raken, daartoe aan te moedigen of uit te dagen? Overigens speelt repressie bij "geloofsafval" ook in islamitische gemeenschappen in Nederland. Ik heb diverse malen te maken gehad met ernstige vormen van bedreiging en repressie aan het adres van asielzoekers uit islamitische landen die in mijn kerk catechese gingen volgen of na jarenlang kerkbezoek gedoopt werden." (25 sept '09)

Willen de moslims integreren?

Erdogan maakte tijdens zijn optreden in Keulen begin 2008, in een toespraak tot de Turkse migranten in Europa, duidelijk wat 'integratie' voor hem betekent: "Assimilatie is een misdaad tegen de menselijkheid. Er kan van jullie niet verwacht worden dat jullie je assimileren". Volgens de premier is het goed om de Duitse taal te leren, maar 'de Turkse taal mag niet achterblijven'" (in: Knack 20/02/2008). Uit protest tegen het Zwitserse bouwverbod op minaretten heeft Turkije de moslims wereldwijd opgeroepen hun geld uit Zwitserland weg te halen om het ... naar Turkije te brengen. 'De Turkse banksector staat open voor geldbeleggingen en is bovendien niet zwaar getroffen door de wereldwijde financiële crisis', zegt de Turkse minister van Europese (!) Zaken, Egemen Bagis. 'Ik ben er zeker van dat onze moslimbroeders die geld op Zwitserse banken hebben, zullen nadenken over hun beslissing', aldus Bagis. Turkije, een lekenstaat?

Op de website van de As-Soennah moskee in Den Haag is het duidelijk wat deze 'integratie' voor hen betekent: "In die zin kunnen wij niets anders zeggen dan dat wij helemaal voor integratie zijn. Helemaal voor een eenheid van samenleving als enige antwoord op de desintegrerende moderne samenleving.... Het antwoord op de desintegratie is de Islam. Het is het enige antwoord. Alleen de Islam biedt het passende integrerende antwoord. De integratie namelijk van de samenleving als geheel. Niet een integratie binnen, maar van de samenleving. Zoals we zagen: respect, betrokkenheid bij elkaar, gerichtheid op de toekomst en inzet voor de samenleving. Nergens anders dan bij de Islam vind je de bron van dit alles. Juist wij vertegenwoordigen de integratie. De ware integratie tot de ware eenheid. De enige eenheid. De enige ware en echte en blijvende eenheid. Daarom, broeders en zusters: houdt vast aan deze eenheid. Heb respect, wees betrokken, blijf gericht op de toekomst en zet je in voor de samenleving. Alles vanuit onze eenheid, de ware eenheid." Artikel: [Wat is integratie binnen een samenleving zonder eenheid en samenhang?](#) Wellicht is dat wat Tariq Ramadan onder 'geïntegreerde' Zwitserse moslims verstaat? Ze zijn al in blijde verwachting dat de ene, echte eenheid zal ontstaan: deze onder de islam en de sharia. Want laten we ons toch niets wijsmaken door al die multiculturele predikers: de sharia is het einddoel, het misbruik van de democratie de weg om er te komen.

[De 'Universele Islamitische Verklaring van Mensenrechten'](#) staat bol van alle mogelijke rechten op vrijheid, rechtvaardigheid, gelijkheid, vrijheid van levensovertuiging, ideeën en meningsuiting. Er is zelfs een artikel **XIII met de titel 'Recht op vrijheid van godsdienst'**. Alstublieft. Is dit geen

tolerantie!

Echter: op het eind van de Verklaring gaan we weer de van Ramadan ondertussen bekende toer van het 'MAAR' op. Al die rechten kan men krijgen, MAAR dan moet men eerst moslim zijn natuurlijk. Eigenlijk is alles wat daarvoor staat alleen maar mist spuien voor domme ongelovigen, want in de twee laatste artikels staat dat al die opgesomde rechten gewoon ondergeschikt zijn aan de sharia: XXIV. Ondergeschiktheid bepalingen van deze Verklaring
Alle rechten en vrijheden genoemd in deze Verklaring zijn ondergeschikt aan de islamitische sharia.

XXV. Referentiebron van deze Verklaring

De islamitische sharia is de enige referentiebron ter uitleg en verduidelijking van alle artikelen van deze Verklaring"

(Deze Verklaring werd op 19 september 1981 gepresenteerd door de Islamic Council of Europe op een congres over mensenrechten in de moslimwereld in Parijs.)

Vandaag hebben we met een groeiende schare aan dhimmi's te maken die de moslims blijkbaar maar al te graag aan een eigen heilsstaat willen helpen. Terug naar het begin van dit artikel: Zwitserland. Daar pleit dhimmi Christian Giordano, professor voor 'sociale antropologie' in Freiburg, er voor om islamitische rechtsprincipes veel sterker in het Zwitsers rechtssysteem te verankeren. In 2008 eiste hij in het tijdschrift van de Zwitserse commissie tegen racisme ('Zeitschrift der Eidgenössischen Kommission gegen Rassismus, EKR) de erkenning van shariarechtbanken, niet alleen in burgerlijke zaken, maar ook bij strafbare feiten als slagen en verwondingen. Giordano motiveert zijn voorstellen met het argument dat de culturele afstand te groot is: "hoe zeer deze migranten zich ook assimileren, er blijft een verschil bestaan, ook tegenover ons rechtssysteem." Om dit verschil weg te werken zou in de toekomst, in functie van herkomst, etniciteit of godsdienst een ander recht moeten gelden. Besluit van de journalist: daarmee zou de Zwitserse rechtsordening gedegradeerd worden en deels buiten werking worden gesteld. (Die Weltwoche 14.10.2009, Ausgabe 42/09)

De moraal

Hadden de Zwitsers het dan zo verkeerd voor als ze in de meerderheid zeggen dat minaretten de speren zijn als aanloop tot de invoering van de sharia? Wellicht was een andere vraagstelling een meer ad rem signaal geweest? Daar kan men even lang over discussiëren als over het geslacht der engelen. Maar de boodschap is duidelijk: geen sharia in ons land. Het gaat hier ten slotte niet om een kinderspel van cowboy en indiaan, maar om de vraag of we verder vrij blijven om het geloof van onze keuze te practiseren, van idee en godsdienst te veranderen of vrijzinnig kunnen zijn in alle mogelijke varianten. Kortom: om echte mensenrechten.

Vorig artikel: [\(Europese\) islam en democratie \(2\)](#)

(1) Farshoot ligt 300 mijl ten zuiden van Cairo. Plunderingen, vandalisme en brandstichting veroorzaakten minimaal 1 miljoen dollar aan schade. Kopten blijven nog steeds binnen uit vrees voor hun leven.

Veel kopten zijn aangevallen en verwond, zegt de Coptic American Friendship Association (CAFA). Een koptische priester, Benjamin Noshi, liep een schedelbasisfractuur op tijdens de aanvallen en ligt nu in het ziekenhuis. Bijna 3000 moslims plunderden minstens 50 winkels van christelijke eigenaren, waaronder juweliërs en apotheken. Veel families zijn uit hun huizen gezet door islamitische inwoners.

De aanvallen werden uitgelokt door het gerucht dat een twintigjarige christen, die momenteel in hechtenis zit, een relatie was aangegaan met een twaalfjarig moslimmeisje.

De koptische bisschop van Farshoot, mgr. Kirollos, zei echter dat de aanvallen ruim van tevoren waren ingepland. Hij suggereerde dat de directeur van een islamitisch instituut in de stad de

studenten had aangezet tot de aanval op de christenen. De bisschop bekritiseerde ook de veiligheidsdiensten, die uit het zicht verdwenen op het moment van de aanvallen. Ze verrichtten geen enkele arrestatie en negeerden de roep van slachtoffers om hulp.

“Het is inmiddels duidelijk dat het georganiseerde geweld zich uitbreidt naar meer en meer dorpen met als enige doel de christelijke levens en bedrijven, terwijl de politie toekijkt”, bericht de CAFA. “De laatste 90 dagen vonden er minstens zeven gelijksoortige aanvallen plaats op christelijke dorpen. Minimaal vijf kopten werden daarbij vermoord. Ook zijn vele koptische meisjes en vrouwen ontvoerd en gedwongen de islam aan te nemen met behulp van de Egyptische autoriteiten.”

CAFA deed een beroep op Amerikaanse en internationale mensenrechtenorganisaties de Egyptische regering te verzoeken onmiddellijke actie te ondernemen en christelijke levens en bezittingen te beschermen.

Volgens CAFA leven er ongeveer 18 miljoen kopten in het Midden-Oosten. (27-11-2009 - katholiek nieuwsblad)

(2) Een heel klein voorbeeldje, om het eens niet over het doden van afvalligen te hebben:

Khartoum, 30 nov '09. Een 16-jarig christelijk Soedanees meisje heeft vijftig zweepslagen gekregen omdat zij op straat in de hoofdstad Khartoum een als indecent beoordeelde rok had gedragen. De straf werd direct na de uitspraak uitgevoerd. Dat heeft haar advocaat zaterdag meegedeeld. De zaak toont verwantschap met die van de activist Lubna Hussein, die deze zomer wegens het dragen van een „indecente” broek tot veertig zweepslagen werd veroordeeld. In hoger beroep werd zij tot een boete veroordeeld die vervolgens door de officiële Soedanese journalistenbond werd betaald. Tien andere broekdragende vrouwen die met Hussein in het restaurant werden gearresteerd, hebben al wel zweepslagen gekregen. (NCR Handelsblad)

(3) Het ECICV, Expertisecentrum voor Islamitische Culturen in Vlaanderen, is sinds eind 2008 de opvolger van het Gentse Centrum voor de Islam in Europa, CIE. Het ECICV in Brussel krijgt nu subsidies van het ministerie van cultuur. Van cultuur, jawel, voor een godsdienst! Dankzij minister [Bert Anciaux](#) . Ook als een eerste klas dhimmi? Wat zegt Abdelhay Ben Abdellah, voorzitter van dat centrum, secretaris van de al Buraq moskee (ook al zo een typisch 'ingeburgerde' Vlaamse naam) in Mechelen, lid van de Moslimexecutieve: "De islam is geen cultuur maar tegelijk is de islam meer dan religie alleen. Het wezen van de islam is van een religieuze orde." (Interview in het tijdschrift MO*, 26 november 2008). Maar men geeft er een draai aan: 'Het ECICV is een niet-religieuze organisatie die op een objectieve manier informatie verzamelt en verspreidt rond de verscheidenheid aan islamitische culturen die Vlaanderen rijk is.' Een 'niet-religieuze organisatie' die informatie verspreidt over één godsdienst, met geld van Cultuur. Jaarsubsidie: 200.000 euro. België is echt het land van surrealisten. Niets is wat het lijkt. Ben Abdellah is overigens nog actief geweest in de politieke - ondertussen ter ziele gegane - partij Spirit, met als enige grote stemmentrekker van die partij... Bert Anciaux, zoon van. Vriendendienstje?